

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي جعلنا من جنس النعمان يا مقبول ابرين جاني لوى سيد الفاتح حسين صاحب
الادام الله افضالهم كتاب تطاب صحيفه شريفه بركات اسنى

المكتبة المطبوعات

من بقولات حضرت علي عليه السلام ترجمه فارسى بکمال سعى و کوشش

بمطبع و افق حویل اسفند یوم طبع شد
بمطبع و افق حویل اسفند یوم طبع شد

نِعْمَ النِّعَةُ الْحِكْمَةُ

<p>دین آدمی را از شرگاه میدارد دنیا هلاکی میدهد دین بزرگ میگرداند دنیا خوار میسازد فروتنی بلند قدر میکند تکبرست قدر میسازد خود بینی موجب هلاکت نادانی دروغی مرگست با هم دوستی کردن بزرگترست دشمنی محنت است رزق از ازل قسمت کرده است صاحب حرص و طمع سخیل خدمت کرده شدت بدخواه اندر گذارد غله جمع کردن خصلت شتر است نخندن بیکس پرهیزکاری دیداری است</p>	<p>الَّذِينَ يُعْصِمُ اللَّهُ نَبَاً لِّسَلَامٍ الدِّينَ يَجْلُ الدُّنْيَا تَذَلُّ التَّوَّاضِعُ يَرْفَعُ التَّكَبُّرُ يَضَعُ الْعَجْبُ هَلَاكُ الْجَهْلُ مَوْتُ التَّوَدُّدُ بَيْنَ الْعَدَاوَةِ هِنُ الرِّزْقُ مَقْسُومُ الْحَرِصُ مُحْرَمُ الْبَخِيلُ مَذْمُومُ الْحَسْبُ مَعْنُومُ الْإِحْتِكَارُ ذِلَّةُ الْإِيْتَارُ فَضِيلَةُ التَّقِيَّةُ دِيَانَةُ الطَّمَعُ رِقُّ الْيَأْسِ عِتْقُ الشُّكْرِ مَقْرُوضُ الْمَعْرُوفُ قَرَضُ الْمَذْمُومُ اسْتِغْفَارُ الْإِقْرَارُ اغْتِنَاءُ الْإِنْكَارُ اضْرَارُ الْإِكْتَارُ ضَحَا</p>
---	---

طمع قید بندگیست بی طمع آزادیست از قید
 شکر نعمت فرض است احسان بیکس کردن محض
 پشیمان شدن از گناه استخار است اقرار کردن
 انکار شدن از گناه صراحت بسیار گفتن موجب هلاکت

عاقِلٌ يَطْلُبُ الْكَمَالَ	خردمند طلب کمالیت کند
الْجَاهِلُ يَطْلُبُ الْكَمَالَ	آدان بجزو طلب مال کند
الْمَنْ يَنْكَدِرُ الْأَحْسَانُ	منت نهادن ناخوش میازد خسان
الْخَطُ لِسَانُ الْيَدِ	خط نوشتن زبان دست است
النَّجَاءُ مَعَ الصِّدْقِ	رستگاری با راستی است
الْإِسْتِغْفَارُ دَوَاءُ الذُّنُوبِ	استغفار داروی دروگمان است
السَّخَاءُ سِتْرُ الْعُيُوبِ	سخاوت پرده پوش همه عیوب است
الْقَنَاعَةُ سَيْفٌ لَا يَنْبُؤُ	قناعت شمشیر است که هرگز خطا نمیکند
الْمَوْفِقُ أَفْضَلُ مَنْقَبَةٍ	توفیق عمل نیک بهترین فضیلتی است
الغَضَبُ نَارُ الْقُلُوبِ	خشم آتش دلهاست
الْكَتَبُ بَسَائِتُ الْعُلَمَاءِ	کتابها باغ صاحبان علم است
الْأَدَبُ كَمَالُ الرَّجُلِ	ادب کمال مرد است
التَّكَبُّرُ فِي الْوَلَايَةِ ذِكْرُ الْعَرْشِ	تکبر نمودن در وقت حکومت موجب خوار شدن است
الْعِلْمُ أَصْلُ الْحِلْمِ	علم بنیاد بردباری است
الْحِلْمُ زَيْتُ الْعِلْمِ	بردباری آرایش علم است

الْعَفْوُ أَحْسَنُ الْإِحْسَانِ
 الْأَمَامَةُ نِظَامُ الطَّاعَةِ
 الطَّاعَةُ تَعْظِيمُ الْأَمَامَةِ
 الدُّنْيَا دَارُ الْمَحْنَةِ
 الْقَنَاعَةُ رَأْسُ الْفَلَاحِ
 الدُّنْيَا غَيْبَةُ الْحَقِّ
 الْعَالَمُ حَيٌّ وَإِنْ كَانَ مَيِّتًا
 الْجَاهِلُ مَيِّتٌ وَإِنْ كَانَ حَيًّا
 الشَّرُّ جَامِعٌ لِمَسَاوِي الْعُيُوبِ
 الْكِبَرُ مَصِيدُ ابْلِيسِ الْعَظَمِ
 الْحَسَدُ مُقْنَعَةُ ابْلِيسِ الْكِبَرِ
 الْغَيْبَةُ قُوَّةُ كَلَابِ النَّاسِ
 الْأَثَرُ أَحْسَنُ عِبَادَةٍ وَ
 أَفْضَلُ سِيَادَةٍ
 الصَّدِيقُ مِنْ صَدَقِ غَيْبَةٍ

بخشیدن گناه نیکوترین احسان است
 پیشوائی موجب استیلاست
 فرمانبرداری بزرگی و شتر باست
 دنیا سدهای محنت است
 قناعت سر توانگری است
 دنیا غیبت یافته احمقان است
 صاحب علم زنده است اگر چه بظاهر مرده باشد
 نادان علم در غمی مرده است اگر چه زنده باشد
 شدت حرص جامع همه عیبت است
 تکبر دام بزرگ شیطان است
 بدخواهی مردم دام بزرگ شکار ابلیس است
 غیبت مردم کردن خود را گمان دوزخ است
 بخشش نیکوترین عبادت است
 و بهترین سرداری خواجگ است
 دوست کسی است که راست باشد و خجسته

الْمَنْقُوصُ مَسْتُورٌ عَنْ عَيْبِهِ	آنکه نقصان دارد عیبها را از نظر او پوشیده باشد
السَّكُوتُ عَنِ الْأَحْمَقِ فَضْلٌ جَوَادٍ	خاموشی از احمق بهترین جواب و دست
التَّعَرِّضُ لِلْعَاقِلِ أَشَدُّ عِتَابَهُ	سخن بگنایه گفتن عاقل را سخت ترین سرزنش است
الْتِقَاجُ حَيْدٌ أَنْ لَا تَقْهَمَ	توجید نیست که وهم دومی کنی بخدا
التَّسْلِيمُ أَنْ لَا تَتَّهَمَ	تسلیم و رضایت است که بخدا بدگمان نشوی
الدَّهْرُ مُوَكَّلٌ بِتَشْتِيتِ الْأَفْرِ	زمانه موکل بجدا ساختن دوستان گفت گیرنده
التَّحَلُّ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ	برداشتن چهارمردم از جمله خصلتهاست
التَّكَلُّفُ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُنَافِقِينَ	تکلف نمودن از خصلتها می منافقان است
الْأَفْرَاطُ فِي الْمَرْجِ خُرْقٌ	از حد گذشتن در طایفه جمعی است
الْجَمَالُ الظَّاهِرُ حُسْنُ الصُّورَةِ	آرایش ظاهر خوبی صورت است
الْجَمَالُ الْبَاطِنُ حُسْنُ السَّيَرَةِ	آرایش باطن خوبی خصلت است
الْعَاقِلُ مَنْ مَاتَ شَهْوَتُهُ	عاقل کسی است که شهوت نفسا او مرده باشد
الْقَوِيُّ مَنْ قَمَعَ لَذَّتُهُ	توانا کسی است که سرگرفته دارد لذت نفس را
الْخَيْرُ أَسْهَلُ مِنْ فِعْلِ الشَّرِّ	نیکی آسانتر است از فعل بد
الْهُوَاءُ أَكْثَرُ الْعُدُوِّينَ	هوا می نفس بزرگترین دشمنان است

فناخت بهترین دو تو نگر است	الْقَنَاعَةُ أَفْضَلُ الْغِنَائَيْنِ
زنان بزرگترین دو فتنه است	النِّسَاءُ أَعْظَمُ الْفِتْنَتَيْنِ
احسان بهترین دو گنج است	الْمَعْرُوفُ أَفْضَلُ الْكَافَرَيْنِ
ماز بهترین یکی از مدعوات است	الصَّلَاةُ أَفْضَلُ الْقُرْبَتَيْنِ
روزه یکی از دو تندرستی است	الصَّيَامُ أَحَدُ الصِّحَّتَيْنِ
قرض یکی از دو بندگی است	الدِّينُ أَحَدُ الرِّقَّتَيْنِ
بخیلی حاصل میکند عیب و در آرد عیب و عیب	الْبَخْلُ يَكْسِبُ الْغَارَ وَيُدْخِلُ النَّارَ
دروغ گفتن در دنیا موجب عیب است	الْكُذْبُ فِي الْعَالَمِ عَارٌ
و در دین موجب عذاب و نزع است	وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ
خشم هلاک میکند صاحب او را	الْغَضَبُ يُرْدِي صَاحِبَهُ
و ظا هر میکند عیبها را	وَيُبْدِي مَعَائِبَهُ
ترک دنیا خصلت پرهیزگاران است	الرُّهْدُ شِيمَةُ الْمُتَّقِينَ
و عادت تائبان است	وَسَبِيحَةُ الْوَائِيْنَ
پرهیزگاری نتیجه دین و نشان تقوی است	التَّقْوَى ثَمَرَةُ الدِّينِ وَامَارَةُ الْيَقِينِ
مادان برگزیده نمیشود مگر صاحب تقصیر	الْجَاهِلُ لَنْ يَلْقَى ابْدًا إِلَّا مُفْطَرًا

ای ملاقات غمناک

<p> الْعُلَمَاءُ غُرَبَاءُ لِكثَرَةِ الْجَهَابِ الْأَحْمَقُ غَرِيبٌ فِي بُلَادِهِ يَمَانُ بَيْنَ اعْرَظَتِهِ الْعَاقِلُ مَنْ عَقَلَ لِسَانَهُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى الْمُؤْمِنُ مَنْ كَانَ حُبُّهُ لِلَّهِ وَ بُغْضُهُ لِلَّهِ وَآخِذٌ بِاللَّهِ وَتَرْكُهُ لِلَّهِ الرِّثْيَةُ جَسَنُ الصَّوَابِ لَا جَسَنَ الشِّيَابِ الْمُحْرِيضُ فَقِيرٌ وَلَوْ مَلَكَ الشَّيْءُ الْجَنَّةُ خَيْرٌ مَالٍ النَّارِ شَرُّ مَقِيلٍ الْجَوْعُ خَيْرٌ مِنْ ذُلٍّ وَخُسُوعٍ الْكَهَالُ عَلَى ثَلَاثٍ الصَّبْرُ عَلَى التَّوَابِ وَالتَّوَدُّعُ فِي الْمَطْلَبِ وَإِسْعَافُ الطَّالِبِ </p>	<p> دانايان غریب اندر یخچان برای سیاهان احمق ناشناس است در شهر خود و خوار است میان عزیزان خود خردمند کسی است که بست زبان خود را مگر از ذکر و بیان خدایتعالی مؤمن کسی است که دوستی او بر خدا و دشمنی او و گرفتار و گذشتن او بر خدا باشد آرایش بخوبی و راستی است نه بخوبی جامه و لباس است صاحب حرص محتاج است اگر چه با ثناء دنیا بهشت است بهتر از مرجع و دوزخ بدتر از جای گرنگی بهتر است از خوار می فروختنی خود را کمال بر سه چیز است صبر نمودن بر حادثه ها و پرهیزگاری بر طالب و بر آوردن حاجت حاجتمند است </p>
---	--

لَزِقَ يُسْرَ الصَّعَابِ وَكَيْفَ لَا	نرمی آسان میکند در شتبار و آسان میکند
شَدِيدَ الْأَسْبَابِ ط	سختی های سببها را
الْعَالِمُ يَعْرِفُ الْجَاهِلَ لِأَنَّهُ	صاحب علم می شناسد جاهل را زیرا که
كَانَ قَبْلَ جَاهِلٍ ط	پیش از آن خود جاهل باشد
الْجَاهِلُ لَا يَعْرِفُ الْعَالِمَ	جاهل نمی شناسد عالم را
لِأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ قَبْلَ مَا لَمَّا ط	زیرا که او پیش از آن خود صاحب علم نباشد
الْإِيمَانُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا الْيَقِينُ	ایمان درختی است که بیج او یقین است
وَفُرُوعُهَا التَّقَى وَنُورُهَا	و شاخ او پر هیز گاری و نگوته او
الْحَمْدُ وَثَمَرُهَا السَّخَاءُ ط	شکر و میوه او بخشش است
الْحَقُّ دَائِدٌ لَا يَدُوءُ وَ	نادانی و معیقل دردی است که دار و ندارد
فَرْضٌ لَا يَبْرَأُ ط	و بیماری است که صحت نپذیرد
الْغَضَبُ فِي الدَّارِ هُنَّ الْحَرَامَاتُ	غضب کردن در خانه موجب باو حرامی است
الْتَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ تَقَالِي	نزدیکی بحضرت خدایتعالی
بِمَسْئَلَتِهِ وَإِلَى النَّاسِ بِتَرْكِهَا	بسوال کردن حاجت خواستین با مردم
الْأَنْيَامُ ثِقَلَةٌ فَإِنَّهُ أَنْ	دنیا از غایب مجاورت است ثقیل است اگر

عَنْكَ لَمْ يَبْقَ لَهَا

الدُّنْيَا صَغُرَ وَأَحْقَرُ وَأَنْدَلُ

مَنْ أَنْ يُطَاعَ فِيهَا ۝

الْعَاقِلُ إِذَا سَكَتَ فَكَّرَ وَإِذَا

نَطَقَ ذَكَرَ وَإِذَا نَظَرَ عَتَبَ ۝

الدَّاعِي بِلَا عَمَلٍ كَالْقَوْسِ بِلَا وَتَرٍ

الْآخِرُ الْمَكْتَسَبُ فِي اللَّهِ أَقْرَبُ

الْقُرْبَاءِ وَأَرْحَمُ مِنَ الْهَرَمِ

وَالْأَبَاءِ ۝

الْمُؤْمِنُ غَنِيٌّ مُوقِنٌ تَقِيٌّ ۝

الْمُنَافِقُ وَفِي غَنًى مُتَمَلِّقٌ شَقِيٌّ

الْمَنَازِلَةُ لِحَاةُ لَكَ وَتَعَبُ الْغَيْرِ

الدُّنْيَا سَجْنُ الْمَوْتِ وَالْمَوْتُ

تَحْقِيقُهُ وَالْحَيَاةُ مَا وَاقُهُ

الدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ وَالْمَوْتُ

تو در او آخر سخا ہے ماند

دنیا خورد تر و خوار تر و اندک تر است از آنکه

سردار و فرمان روا باشی در آن

خردمند هرگاه خاموش باشد فکر کند و چون

گو یا شود ذکر خدا گوید چون بچینی که نظر کند

دعا کننده بی عمل نیک مثل کمانی است که زود

برادر که در راه خدا حاصل کشند با او نزدیک تر

باشد و مهربان تر از مادران و

و پدران است

مومن صاحب شرم و نیاز و صایقین و صاحبان

مناقی بی شرم و پیوده و بزم کس و طالب و بزم

مشورت کردن بجای ایشان است تر از هر

دنیا زندان مومن است و مرگ آرام بخش

اورا و بهشت جاے اوست

دنیا بهشت کافر است و مرگ

از جای برگزیده است و در رخ جایی است	مَشِخَصُهُ وَالتَّارُ مَتَوَالٍ
دغا و کمر با هر کی زشت است و آن	الْعَدْلُ بِكُلِّ أَحَدٍ قِيَحٌ وَهُوَ
بخداوند قدرت زشت تر است	بِذِي الْقُدْرَةِ أَقْبَحُ
بیداری چشم نفع میکند یا بخت	أَنْبَاهُ الْعُيُونِ لَا يَنْفَعُ مَعَ غَفْلَةٍ
دلها	الْقُلُوبِ
فرزند داری سپر رعیت است	الطَّاعَةُ جُنَّةُ الرَّحْمَنِ
و عدل پناه د و لقا است	الْعَدْلُ جُنَّةُ الدَّوْلِ
حرص نمی آفراید در رزق مقدر	الْحَرِصُ لَا يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ
و لیکن خوار میازد مرتب را	وَلَكِنْ يُذِلُّ الْقَدْرَ
شدت مرکب حرص است	الشَّدَّةُ مَرْكَبُ الْحَرِصِ
هوای نفس مرکب فتنه است	وَالْهَوَى مَرْكَبُ الْفِتْنَةِ
زن بدست همه آن از بعضی زنانه	الْمَرْءُ شَرُّ كُلِّهَا وَمِنْهَا أَنْثَى
مرد را چاره نیست	لَا بَدَّ مِنْهَا
بدخواهی میخورد و کوبیها چنانکه	الْحَسَدُ يَا كُلَّ الْحَسَنَاتِ كَمَا
می خورد آتش هیزم را	يَا كُلَّ النَّارِ الْحَطَبَ

أَنَا النَّاسِيسُ عَلَى
الْحَوْضِ وَأَنَا

النَّدْوُ عَنْهُ أَعْدَاءُنَا وَلَسِقَ
مِنْهُ أَوْلِيَاءُنَا مَنْ شَرِبَ مِنْهُ
شَرِبَ لَمْ يَطْمَأْجِدْهَا أَبَدًا

أَنَا يَعْسُوبُ الدِّينِ وَالْمَالِ
يَعْسُوبُ الْفُجَّارِ

أَنَا وَضَعْتُ بِكُلِّ الْعَرَبِ
كُسْرَتُ تَوَاجِمِ رَبِيعَةٍ وَمَضْرُ
أَنَا مَحْتَرِفٌ فِي الْإِحْسَانِ لِمَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهِ

فَرَّقْتُهُنَّ بِاتِّمَامِ الْإِحْسَانِ إِلَى مَنْ
أَحْسَنَتْ إِلَيَّ إِذَا اتَّمَّتْهُ فَقَدْ
حَقَّقْتُهُ وَإِذَا قَطَعْتُهُ فَقَدْ
أَضَعْتُ كُلَّمَا فَعَلْتُهُ

أَنَا شَاهِدُ لَكُمْ وَحَجِّبٌ

منم دم زنده بر حوض
کوثر و من

رانده ام از آن دشمن خود را و نوشتم
از آن حوض و ستانم در پس هر که نوشد از آن
حوض کبار بر گزاشته نمیشود بعد از آن همیشه

منم سرور دین و مال و دنیا
پیشوای فاسقان است

من بر زمین زدم سینه پهلوان عرب
و شکستم تاج قبیله ربیع و مضرا
من اختیار می دارم در احسان کردن هر که

و گرو کردم تمام کردن احسان سوی کسی
که احسان کرده باشم سوی او زیرا که چون تمام کردم
پس تحقیق نگاه داشتم آنرا چون قطع کنم از احسان
صایع کرده باشم آنرا زیرا که کرده باشم آنرا

من گواهم برای شما و حجت گیرم

<p>روز قیامت بر شما من خوانده شمایم بجانب طاعت پروردگار شما در همنون شما بجانب فیضهای دین شما در همنامی شما ام بجانب چیزیکه نجات دهد شما را من اهل خاندان من سبب امان اهل زمین را چنانکه ستارگان امانند اهل آسمان را من جانشین پیغمبر خدایم در میان شما و پیرایه از دهر ام شمارا بر عهد دین شما و خوانده ام شمارا به بهشت جاوید در واردات حروف بار بشتاب بطاعت خدا تا سعادت یابی بشتاب به نیکی تا رشد یابی دریاب جوانی خود را پیش از پیری خود و تندرستی خود را پیش از بیماری خود دریاب تو نگری خود را پیش از درویشی خود</p>	<p>يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَيْكُمْ اَنَا دَاعِيَكُمْ إِلَى طَاعَةِ رَبِّكُمْ وَمُرشدَكُمْ إِلَى فَوَاضِلِ شَيْئِكُمْ وَدَلِيلِكُمْ إِلَى مَا يُنْجِيكُمْ اَنَا وَاهْلُ بَيْتِي اِمَانٌ لِّاهْلِ الْاَرْضِ كَمَا اَنَّ النُّجُومَ اِمَانٌ لِّاهْلِ السَّمَاءِ اَنَا خَلِيفَةُ رَسُولِ اللَّهِ فِيكُمْ وَمَقِيمِكُمْ عَلَى حَدِّ دِينِكُمْ وَ دَاعِيَكُمْ إِلَى جَنَّةِ اِمَاوَى فِي وَاِرْدَاتِ الْبَاءِ بَادِرِ الطَّاعَةَ لَتَسْعَدَ بَادِرِ الْخَيْرَ تَرْتَشَدَ بَادِرْ شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتِكَ قَبْلَ سَقَمِكَ بَادِرْ غِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ وَ</p>
---	---

وَرَزَاكَ قَبْلَ مَوْتِكَ ۞	وزنگی خود پیش از مردن خود
بَادِرُوا بِأَمْوَالِكُمْ قَبْلَ حُلُولِ	در پاسبید مالهای خود را پیش از آمدن
الْبَآئِكُمْ تَزَكَّيْكُمْ تَزَلُّفَكُمْ	اجلهای خود شمار پاک گرداندار گناهان شما
يُنْسِ الدَّاءَ الْحَقُّ ۞	بدردی است احمق
يُنْسِ الرَّفِيقُ الْحِرْصُ ۞	بهمراهی است حرص
يُنْسِ الشَّيْمَةُ الثَّمَمَةُ ۞	بدخصلتی است سخن چینی کردن
يُنْسِ الطَّعَامُ الْحَرَامُ ۞	بغور دنی است حرام
يُنْسِ الْوَجْهُ الْوَقَاحُ ۞	ببروسته بدگوینده
يُنْسِ قَرِينُ الدِّينِ الطَّمَعُ ۞	بهمشینی است طمع
يُنْسِ الْمَنْطِقُ الْكَذِبُ ۞	بدگفاری است دروغ گفتن
يُنْسِ التَّسَبُّ سَوْءُ الْأَدَبِ ۞	بدبشی است بی ادب
يُنْسِ السَّعَى التَّفَرُّقَةُ بَيْنَ الْأَلْفَيْنِ ۞	بدگوشی است جدایی از هفتاد و دو
يُنْسِ الدُّارُ الدُّنْيَا ۞	بدسرانی است دنیا
بَكْرَةُ السَّبْتِ وَالْخَمِيسِ بَرَكَةٌ ۞	بگاه شنبه و پنجشنبه برکت است
بِرُّ الْوَالِدَيْنِ أَكْبَرُ فَرِيضَةٍ ۞	نیکی کردن پدر و مادر بهترین فریضه است

بَطْنُ الْمَرْءِ عَدُوُّهُ

بلای انسان فی لسانه

يُرْوَى أَنَّهُ كُنِيَ بِأَبْنَاءِ كُمْ

بِسْمِ اللَّهِ أَحَقُّ خَيْرٌ مِنْ قُرْبِهِ

وَسُكُوتُهُ خَيْرٌ مِنْ نَطْقِهِ

فی واردات لثاء

تأجراً لله تَرْجِمُ ۞

تَقَالَ بِالْخَيْرِ تَنْجُمُ ۞

تَأْجُ الْمَلِكِ عَدْلُهُ

نَفْسُكَ تَقْلَمُ وَتَكْرَمُ تَكْرَمُ

تَنْزِلُ مِنَ اللَّهِ الْمَعُونَةُ عَلَى

قَدَرِ الْمُؤْنَةِ ۞

جواب السَّفِيهِ اَلْبَلَمُ جَوَابُهُ

تَعْلَمُوا تَعْرِفُوا فَانْ حُجُوبُ

لِسَانِهِ ۞

شکم آدمی دشمن اوست

بلای آفت آدمی در زبان اوست

نیکو کنید پیران خود تا نیکو کنند شما فرزندان

دورنی احق بهترست از نزدیکی او و خاموشی

او بهترست از گویائی او

در واردات حرف تا

سوداگری با خدا کن تا سود دیا بے

تنگون نیکو گبر تا برادر سے

تاج بادشاه عدل اوست

علم بیاوز تا عالم شوی کرم کز باز بگشود

فرودی آید از نزد خدا تعالی مدد معاضد

بر قدر نابر کشیدن عیال

ندادن جواب نادان بهترین جواب است

سخن گوید تا شناخته شود پیر که آدمی شود

ست زیر زبان خود

لِحَقِّ رِضَا اللَّهِ بِرِضَاكَ بِقُدْرِهِ
 تَحَبَّبَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ بِالْوَعْدَةِ
 فِيمَا لَدَيْهِ
 تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّهُ يُرَلِّفُ
 الْمُتَقَرِّبِينَ إِلَيْهِ
 تَحُلْ بِأَيْدِي النَّاسِ
 لَسَلَامُ عَوَاءٍ لَهُمْ وَتَحْرِزُ الْمَوَدَّةَ مِنْهُمْ
 تَجَلَّبَّ الصَّبْرُ وَالْيَقِينُ فَأَتَمَّمَا
 نِعَمَ الْعِدَّةِ فِي الرِّخَاءِ وَالشَّدَّةِ
 تَحَقَّقُوا فَإِنَّ الْعَايَةَ إِمَامَكُمْ وَ
 السَّاعَةَ مِنْ وَرَاءِكُمْ تَحَدُّوْكُمْ
 تَحَقَّقُوا فَإِنَّمَا يَنْتَظِرُ بَاوَلَكُمُ الْخُرُوجُ
 تَعْرِفُ حِمَاةَ الرَّجُلِ بِمَا شَرَفَتْ فِيهِ
 وَكَثْرَةُ الدَّلَالَةِ فِي الْحَقَّةِ
 تَرَكِ الدَّنْبَ شَدِيدًا وَأَمْسُدْ

بطلب خوشنودی خدایتعالی بر شما بودن خدا
 دوست گردان مخ در نزد خدایتعالی رغبت کن
 در آنچه نزد او است
 تو تکل کن بر خدایتعالی زیرا که آن تو تکل
 قرب می بخشد قرب جویدگان را جانب حق
 آراسته شود به بی طمعی آنچه در دستها مردان
 تا سلامت باشی از ترس ایشان حاصل دوشماری
 بیوش چادر صبر و یقین زیرا که آن هر دو
 نیک را مانست در حالت فراخی و سختی
 سبکبار باشید زیرا که منزل در پیش شماست
 و قیامت از عقب شما میخاند شمارا
 سبکبار باشید زیرا که اولین شما منظر خیر است
 دانسته میشود جمعی مرد سبب بازی کردن در نعمت
 و بسیاری خواری کشیدن در حال رنج و سختی
 ترک گناه دشوار است و دشوار تر

مِنْهُ تَرَكَ الْجَنَّةَ ط

قَوْلِي أَلَا رَادِلٌ وَالْأَحْدَاثُ الْكَافِلُ

دَلِيلُ الْخَلَالِهَا وَادِّبَارِهَا ط

لَسْتُ بِلِ الْحَيَاءِ وَادِّ بَرِّ الْوَفَاءِ

وَاحْفَظِ الْأَخَاءَ وَاقْلِلْ مُحَادَثَةَ

النِّسَاءِ يَكْمَلُ لَكَ الشَّاءُ ط

لَقَالِي اللَّهُ مِنْ قَوِي مَا أَحْلَمُهُ

وَوَاضَعَتْ مِنْ ضَعِيفٍ مَا أَجْرُهُ

عَلَى مَعَاصِيكَ ط

تَعْرِفُ حِمَاةَ الرَّجُلِ فِي ثَلَاثِ

فِي كَلَامِهِ فِيمَا لَا يَعْصِيهِ وَجَوَابِ

عَمَلِهِ لَا يَسْأَلُ عَنْهُ وَتَمَوُّدِهِ فِي الْأُمُورِ

تَأْدِمُ بِالْجَوْرِ وَتَأْدِبُ بِالْقَنُوعِ

تَجَاوَزَ عَنِ الزَّلِيلِ وَاقْلِلِ الْعَثَرَاتِ

تَرْفَعُ لَكَ الدَّرَجَاتُ ط

از آن ترک جنت است

تو می بینی که خدایا من را در میان کارها دیده و در میان

دلیل پریشان شدن و برگشتن و واپس است

پیراهن جیب پوش و جامه وفا در بر کنی

و نگاهدار شرط برادری و کم کن هم نشینی

زمان تا کامل شود برای تو رفعت و مرتبه

برتر است خدایت از هر توانا و چه برابرت

و توانی بنده ناتوانی از سر ناتوان

و چه قدر دیر است بر کنایه های خود

شناخته میشود حق مرد در سه چیز

در سخن در راه و آنچه فایده ندارد و جواب داد

از آنچه نپرسند از او و میبای که او در کارها

ماند خورشید از درگسلی و ادب بگیر بقصد

در گذر از خطای هر مرد و عفو کن لغزش ایشان

تا بلند گردد درجات تو

ثَلَاثٌ مَنْ كُنْ فِيهِ فَقَدْ رَزِقَ ثَوْبُ التَّقَى أَشْرَقُ الْمَلَابِسِ

خَيْرُ الدُّنْيَا وَآخِرَتِهَا هُنَّ الرِّضَاءُ ثَوْبُ الْعَافِيَةِ أَهْنَأُ الْمَلَابِسِ

بِالْقَضَاءِ وَالصَّبْرِ عَلَى الْبَلَاءِ ثَوَابُ عَمَلِكَ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِكَ

وَالشُّكْرِ عَلَى الرَّحْمَاءِ ۝ ثِيَابُكَ عَلَى غَيْرِكَ أَبْقَى لَكَ مِنْهَا

ثَلَاثٌ لَا يَنْتَصِفُونَ مِنْ ثَلَاثٍ سَهْ كَسَ الصَّافِ خُودِي يَا بِنَا زَمْ كَسَ

أَبْدَا الْعَاقِلُ مِنَ الْأَحْمَقِ وَالْبَرُّ هَرِگز خُود مَن دَارِ احْمَقِ وَنِيكُو كَارِاز

مِنَ الْفَاجِرِ وَالْكَرِيمُ مِنَ اللَّئِيمِ بَدِكَارِ جَوِامِر دَارِ فَرِ دَمِایَه

ثَلَاثٌ مِنْ شَيْنِ الدِّينِ الْفُجُورُ سِهْ خَيْرِ عَيْبِ دِينِ هِتْ بَدِكَارِ

الْغَدْرُ وَالْخِيَانَةُ ۝ وَكَرِو پیمان شکنی و نَارِ است

ثَلَاثٌ هَلَكَةُ الْجُرْءَةِ عَلَى السُّلْطَانِ سِهْ خَيْرِ هَلَاكِ كُنْدَه كِي دَلِیرِی بَرِ بَرِ بَرِ

وَالْيَتِيمَانِ الْخَوَانِ وَشُرْبُ السَّمِّ دَوْمِ امین گرفتن صاحبان را و بوسیدن

لِلتَّجَرُّبَةِ ۝ بَهْتِ آرزایش

ثَلَاثٌ تُدَلُّ عَلَى عَقُولِ الرَّبَّاهِمَا سِهْ خَيْرِ سِتْ كِهْ دَلَالَتِ مَسِئَتِ

الرَّسُولِ وَالْكِتَابِ وَالْهُدْيَةِ كِي ایلچی دوم نامه سوم تحفه فرستادن

<p> ثَوْبُ التَّقَى أَشْرَفُ الْمَلَابِسِ ثَوْبُ الْعَافِيَةِ أَهْنَأُ الْمَلَابِسِ ثَوَابُ عَمَلِكَ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِكَ ثِيَابُكَ عَلَى غَيْرِكَ أَتَقَى إِلَكَ مِنْهَا عَلَيْكَ لَا ثَوَابُ الْآخِرَةِ بَلِيْسِي مَشَقَّةُ الدُّنْيَا ثَرْوَةُ الدُّنْيَا فَقْرُ الْآخِرَةِ لَا فِي فِرَارِكَ الْجَلِيمُ جَالِسُ الْعُلَمَاءِ لَشَعْبَةٍ جَمَالُ الْوَحْلِ حِلْمُهُ جَلِيسُ الْخَيْرِ نَفْسُهُ جَلِيسُ الشَّرِّ نَفْسُهُ لَا جُدُّ تَسَدُّ وَاصِدٌ تَطْفُرُ جُودُ الرَّجُلِ يُحِبُّهُ إِلَى ضِدِّهِ وَيُجْلَهُ يَبْغِضُهُ إِلَى أَوْلَادِهِ لَا </p>	<p> جامه پر مهر گاری بزرگترین لباسهاست جامه تندرستی خوشترین لباسهاست جای عمل تو بهتر است از عمل تو جامه تو بر تن غیر تو باقی نماند ترست از آنکه بر تن تو باشد جای آخرت فراموش خواهد کرد مشقت دنیا توانگری دنیا ناداری آخرت است در و ادرات خیر جمیع همنشینی کن با علما تا سعادت یابی زیبایی مرد بردباری اوست همنشینی نیک لغت اوست همنشینی بد بلا و نکت است بخش تا سرد شوی و صبر کن تا طغیان بخش مرد دوست میگرداند و را بنزد و بخلی او دشمن میگرداند نزد فرزندان او </p>
---	--

جَدِّمِ سَاجِدُ مُحَمَّدٍ	به بخش هر چه بیانی تا ستوده شود
جَارُ السَّوَاءِ اعْظُمُ الضَّرَّاءُ	همسایه بد بزرگترین زیان است
أَشَدُّ الْمَلَاءِ جُودُ الدُّنْيَا فَاءُ	وسخت ترین پادشاهان بخشش دنیا است
وَرَأْحَتُهَا عَنَاءُ وَسَلَامَتُهَا	و سودگی او همه رنج است و سلامت او
عَطْبٌ وَمَوَاهِبُهَا سَلْبٌ	بلا کی است و بخششهای او همه بیهوده است
جَانِبُوا الْكُذْبَ فَإِنَّهُ جَانِبُ الْإِيمَانِ	کیستوید از دروغ زیرا که آن دروغ گو را
جَانِبُوا الْعُدَّ فَإِنَّهُ جَانِبُ الْقُرْآنِ	بر طرف باشید از کفر زیرا که آن از قرآن گویا
جَمَالُ الْعَبْدِ الطَّاعَةِ	خوبی بنده فرمانبرداری حق است
جَمَالُ الْعِيسَى الْقَنَاعَةِ	خوبی زندگانی قناعت است
جَمَلُ الْعَبْدِ يَضَعُهُ	نادانی توانگر خوار میگرداند او را
عِلْمُ الْفَقِيرِ يَرْفَعُهُ	و علم فقیر بلندتر میگرداند او را
جَمَالُ الْخَيْرِ فِي الْمَوَالَةِ	نکویی خوبی در محبت و عداوت است
وَالْبَعْضُ فِي اللَّهِ	محض در راه خدا
فِي وَارِدَاتِ الْحَجَّاءِ	در واردات حروف جا
حُسْنُ الصُّورَةِ أَوَّلُ السَّعَادَةِ	خوبی صورت اول نیک نخبی است

خوبی خصلت کی از دو بخش است	حَسَنُ الْخَلْقِ أَحَدُ الْعَطَائِفِ
دوستی دنیا سر همه گناهان است	حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ
دوستی دنیا سر همه فتنهاست	حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ فِتْنٍ
و بنیاد همه محنتهاست	وَأَصْلُ كُلِّ مَحْنٍ ط
دوستی مال سبب الفتن	حُبُّ الْمَالِ سَبَبُ الْفِتَنِ
و دوستی سرداری سر همه محنتهاست	وَحُبُّ الرِّيَاسَةِ رَأْسُ الْمَحْنِ ط
گوهر ادب هنر بزرگتر است	حَسَبُ الْأَدَبِ اشْرَفُ
از گوهر بزرگی نسب پیری	مِنْ حَسَبِ النِّسَبِ ط
تیزی زبان بریده تر است از تیزی سبک	حِدَّةُ اللِّسَانِ أَمْضَى مِنْ حِدَّةِ السِّبْكِ
نگاه داشتن زبان بر نجسین احسان	حِفْظُ اللِّسَانِ وَبَذْلُ الْإِحْسَانِ
از بهترین بزرگیهاست آدمی است	مَنْ أَفْضَلُ فُضَائِلِ الْإِنْسَانِ
حکم نگاه دارد بر دین بعض دنیا و نگاه ندارد	حَصَّنَ الدِّينَ بِالدُّنْيَا وَلَا تَحْصِنُوا
دنیا را عوض دین ✕	الدُّنْيَا بِالدِّينِ ط
حاصل کنی آخرت را ترک دنیا	حَصِّلُوا الْآخِرَةَ بِتَرْكِ الدُّنْيَا
و حاصل کنی دنیا را ترک آخرت	وَلَا تَحْصِلُوا الدُّنْيَا بِتَرْكِ الْآخِرَةِ

حاصل گناهان موجب بلا کیست	حاصل المعاصی الثَلَفُ
حاصل آرزو و افسوس دست	حاصل الامانی الْأَسَفُ
حاصل تواضع بزرگی است	حاصل التواضع الشَّرَفُ
نگاه داشتن آنچه که در دست بهتر است	حفظ ما فی یدک خَيْرُ لک
از طلب آنچه در دست غیر است	من طلب ما فی ید غیرک
سخن هر مجلس	حدیث کُلِّ مجلس
پیمیده شود با فرشتگان مجلس	یطوئ مع بساطه
واجب است بر بادشاه که ساست کند	حقُّ علی المَلِکِ انْ یَسُوسَ
نفس خود را پیش از سیاست	نفسه قبل حَبْدِه
شرم دور میشود مائیکه مرد و عورت جمع شوند	حیاء یرتفع و عورات تجتمع
مشابهت برست بخون مداومت کردن	اشبه شئ بالجنون الاصل
بر آن موجب ضعف است و باز آمدن آن	علیه ضرر و الافاقه منه
مداومت است نتیجه آن فرزند است اگر زود	ندم ثم ثمره جلا له الولد ان غا
فتنه بپا کند و اگر میرد عکس کند	فتن وان مات حزن
در واردات حروف خا	فی و احوال الخاء

بهرین بخششها عقل است	خَيْرُ الْمَوَاهِبِ الْعَقْلُ
بهرین علم آنست که نفع دهد	خَيْرُ الْعِلْمِ مَا نَفَعُ
بهرین پند آنست که از بر باز دارد	خَيْرُ الْمَوَاعِظِ مَا رَدَعُ
بهرین عملهای تو آنست که ادا کند قرض تو	خَيْرُ أَعْمَالِكَ مَا قَضَى قَرْضَكَ
بهرین نایهای تو آنست که نگه دارد ناموس تو	خَيْرُ أَمْوَالِكَ مَا وَفَى عَوْضَكَ
نیکی دنیا موجب جبرست و بدی پیشانی	خَيْرُ الدُّنْيَا حَسْرَةٌ وَشَرُّهَا نَدَى
بهرین خنده خنده زیر لبی است	خَيْرُ الضَّحِكِ التَّسْتُمُّ لَا
بهرین صدقه نهان دادن آنست	خَيْرُ الصَّدَقَةِ إِخْفَاءُهَا
بهرین خصلتها با مردم نرمی است	خَيْرُ الْخَلَائِقِ الرِّفْقُ لَا
بهرین سخن راستی است	خَيْرُ الْكَلَامِ الصِّدْقُ
بهرین فرج مانروا با کسی که بر نفس مانروا باشد	خَيْرُ الْأَمْرِ مَنْ كَانَ عَلَى نَفْسِهِ أَمَلًا
بهرین خصلتها میزبان ترین	خَيْرُ خِصَالِ النِّسَاءِ
خصلت دلسردان است	شَرُّ خِصَالِ الرِّجَالِ
بهرین کسی که را او صحبت داری که ترا محبت کند	خَيْرُ مَنْ صَحْبَتُهُ مَنْ لَا يَخُوحُكَ
بجانب خاکی که میان تو و میا او حکم کند	إِلَى حَاكِمِ بَيْنِكَ وَبَيْنَهُ لَا

<p> خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى الدُّنْيَا إِخْوَتَهُ ۝ </p>	<p> بهترین برادران کسیست که نباشد بر دنیا برادر و ... او </p>
<p> خَيْرُ النَّاسِ مَنْ زَهَدَتْ نَفْسُهُ وَقَلَّتْ رَغْبَتُهُ وَمَا شَهَوَتْهُ وَخَلَصَ إِيْمَانُهُ </p>	<p> بهترین مردمان کسیست که زاهد باشد نفس او داند که باشد رغبت او و نباشد شهوت او را و خالص باشد ایمان او </p>
<p> وَصَدَقَ إِيْقَانُهُ ۝ خَوْرُ السُّلْطَانِ أَشَدُّ عَلَى الرَّعِيَّةِ مِنْ جَوْرِ السُّلْطَانِ </p>	<p> و صادق باشد یقین او استی با دشاد کار رعیت سخت ترست بر رعیت از ظلم با د شاه </p>
<p> خَالِفُوا النَّاسَ بِالْأَخْلَاقِ وَزَانِلُوهُمْ فِي الْأَعْمَالِ حَظَرِ الدُّنْيَا يَسِيرُ وَحَاصِلُهَا حَقِيرٌ وَبِمَجْتَهَا زُورٍ وَمَوَاهِبِ عُرُورٍ ۝ </p>	<p> خلاف کنند با مردمان در خصلتها ایشان و جدا باشند از ایشان در اعمال بزدگی مرتبه دنیا اندک است و حاصل او خوار است و دور است از باطل است و بخشش آن دنیا عذر و رست </p>
<p> خَذَلُوا الْحَقَّ وَلَمْ يَنْصُرُوا الْبَاطِلَ خَمْسٌ لَيَسْتَقْبَحَنَّ مِنْ خَمْسٍ كَوْنُهُ </p>	<p> فرو گشتند حق را و نه یار حق او را باطل را پنج چیز است که زشت می آید از پنج بسیار </p>

کثرة الجور في العلماء والحرص	سبای ستم در میان الشمنان و حرص
في الحكماء والجل في الأغنياء	در حکیمان و بخیلی در توانگران
والفتنة في النساء وفي المشايخ	و بیشتری زنان و پیران حرام کاری
خير كل شيء جديد	بهترین هر چیزی نو است
خير كل اخوان اشد منهم	بهترین بهترا دران برینه ترین ایشان است
خذ من صالح العبد وخالف	فراگیر از عمل نیک و دوستی کن
خير خليل فان للمرء ما اكتسب	بهترین دوست زیرا که مرد را همان حاصل است
وهو في الاخوة مع من احب	و او در اخوت همراه است که دوست تراز
في واردات اللال	در واردات حرف ال
دليل عقل الرجل قوله	نشان عقل مرد گفتار مرد است
دليل اصل المرء فعله	نشان اصل مرد فعل او است
دولة الكريم تظهر مناقبه	دولت جوایز ظاهر میکند فضیلتها او
دولة اللئيم تكتشف	دولت ناکس پدید آید
مساویر ومعاينه	بر بیهوده او و عیبها او را
دولة الی اهل كالفرب	دولت نادان همچون مسافرت

الْمُتَحَرِّكِ إِلَى التَّقَلُّعِ ط	جنبش کننده است بجان کوچ از منزل
دَوْلَةُ الْعَاقِلِ كَالنَّسَبِ	دولت خردمند همچو صوابیست
يَجْنِ إِلَى الْوَصْلَةِ ط	که شتاق میباشد بوصول خویشان
دَوْلَةُ الْعَادِلِ مِنَ الْوَاجِبَاتِ	دولت عادل از جمله واجبات است
دَوْلَةُ الْجَارِ مِنَ الْمُحْكَمَاتِ	دولت ظالم از جمله محکمات است
دَوْلَةُ الْأَكْرَمِ مِنَ أَفْضَلِ الْمَغَامِرِ	دولت بزرگان از بهترین غنیتهاست
دَوْلَةُ الْإِيَّامِ مِثْلَةُ الْكِرَامِ ط	دولت ناکسان موجب ارجمت افراد است
دَوْلَةُ الْأَشْرَارِ حِينَ الْأَخْيَارِ	دولت بدان سبب نیکان است
دَوْلُ الْفَخَّارِ مِثْلَةُ الْأَبْرَارِ	دولت بدکاران سبب خوارگی نیکوکاران است
دَوْلُ الْإِيَّامِ مِنْ نَوَائِبِ الْإِيَّامِ	دولت ناکسان از جمله حوادث زمان است
دَارُ الْوَفَاءِ لَا تَخْلُو مِنْ كَرَمٍ نِعَمَ	سرای وفا خالی نباشد از جواد و کریم
وَلَا يَسْتَقَرُّ بِهَا الْإِيْمُ ط	و قرار گیرد در هیچ ناکس فرومایه
دِرْهُمُ الْفَقِيرِ أَرْكَى عِنْدَ اللَّهِ	درهم فقیر بابرکت ترست بنزد خدا تعالی
مِنْ دِينَارِ الْغَنِيِّ ط	از دینار دولتمند
دَوَامُ الصَّبْرِ عَنَوَانُ الظَّفَرِ وَلِصْدَرِ	پیشانی صبر سر نامه فیروز میست

دَوَامُ الشُّكْرِ عُنْوَانُ ذِكْرِ الْوَلِيَّةِ	همیشگی شکر سرنامه زیادتی نعمت هست
دَعَاكُمْ اللَّهُ سُبْحَانَهُ إِلَى	خواند شما را خدای پاک به بجانب
دَارِ الْبَقَاءِ وَقَرَارَةِ الْخُلُودِ	سرای بقا و قرارگاه همیشه
وَالنِّعْمَاءِ وَحُجَاوَةِ الْأَنْبِيَاءِ	و نعمتیار و همسایگی پیغمبران
وَالسُّعْدَاءِ فَعَصَيْتُمْ وَأَعْتَدْتُ	و نیکبختان پس شما فرمان نبردید
وَدَعَيْتُمْ الدُّنْيَا إِلَى قَرَارَةِ	و خواند شما را دنیا بجانب قرارگاه
الشَّقَاءِ وَحَمَلَ الْفَنَاءِ وَأَنْوَاءِ	بد بختی و منزل نیستی و گوناگون
الْبَلَاءِ وَالْعَنَاءِ فَاطَعْتُمْ	بلای و در بنحی پس شما تابان فرمان نیاوردید
وَبَادَرْتُمْ وَأَسْرَعْتُمْ	و شتافتید و سبقت کردید
فِي وَاوَلَاتِ الْكُلِّ	در واردات و احوال
ذِكْرُ اللَّهِ نُورُ الْإِيمَانِ	یاد کردن خدا ایستاقی روشنی ایمان است
ذِكْرُ اللَّهِ مُطَهِّرُ دَةِ الشَّيْطَانِ	یاد خدا ایستاقی زد کردن شیطان است
ذِكْرُ الْآخِرَةِ دَوَاءُ وَشِفَاءُ	یاد کردن احوال آخرت دوا و صحت است
ذِكْرُ الدُّنْيَا دَاءٌ لَا دَوَاءَ	یاد کردن درد دنیای دوا نیست
ذِكْرُ الْمَوْتِ يَهْوُنُ أَسْبَابَ الدُّنْيَا	یاد کردن مرگ آسان میگرداند سبب دنیا را

ذهاب العقل الهوى والشهوة	رقن عقل هوا و شهوت است
ذل الدنيا عذرا لآخرته	ذلت دنیا عذرت آخرت است
ذهاب البصر خير من البصيرة	رقن نور چشم بهتر است از کوری چشم
ذر الشرف فان المسرف لا يجد	گذارد اسراف را زیرا که مسرف ستوده نمیشود
جوده ولا يرحم فقده	بخشش آن و رحمت کرده نمیشود فقرا و
ذر العجل في الامور فالعجب	گذارد شتاب در امور پس و شتاب گشتنا
لا بد لك مطلبه ولا يجد امرا	در یافته نمیشود مطلب و ستوده نمیشود کار او
ذل في نفسك وعز في دينك	خوار باش در حق نفس خود و عزیز باش در حق خدا
وصن آخرتك وابذل دنياك	و نگاهدار آخرت خود را و بخش دنیا خود را
دو العيوب يحبون اشيا	صاحبان عیبا دوست میدارند زلفاس
معايب الناس ليتسعم العذل	عیبا مردم را تا فرخ شود میدان
في معايبهم	در عیبا های ایشان
ذلك عقلك بالادب كما	بال کرم عقل خطا با ادب چنانکه
تذكر النجار بالخطب	بال کرده میشود تشبیه بر
ذلك ينفع سلمه ولا يخاف	بال گشت که نفع دهد بر او و ترسند

ظلمه اذا قال عمل واذا اول	ظلم او هرگاه چیزی گوید بفعل آرد و چنانچه او را
عَدَدٌ فِي اَرْكَانِ الْاِيْمَانِ	کنند عدل کند در حروف را
رَحِمَ اللّٰهُ اِمْرًا عَرَفَ قَدْرَهُ	رحمت کند خدا استیجاب بر مردی که شناخت قدر خود
وَلَمْ يَتَّعِدْ طَوْرَهُ	و از طریق حد خود درنگ نداشت
رَحِمَ اللّٰهُ اِمْرًا تَفَكَّرَ فَاَعْتَبَرَ	رحمت کند خدا استیجاب بر مردی که فکر کرد و پشیمانی کرد
وَاَعْتَبَرَ فَاَبْصَرَ	و عبرت گرفته و بینا دل شد
رَحِمَ اللّٰهُ عَبْدًا رَاقِبَ ذَنْبِهِ	رحمت خدا باد بر بنده که نظر کرد گناه خود را
وَخَافَ رَبَّهُ	و خوف کرد از پروردگار خود
رَحِمَ اللّٰهُ رَجُلًا رَأَى حَقًّا	رحمت خدا باد بر مردی که حق را دید
فَاعَانَ عَلَيْهِ وَرَأَى جَوْرًا	پس یاری دید بر او و دیدستم را
فَوَدَّهٗ وَكَانَ عَوْنًا بِالْحَقِّ عَلٰى صَدِّقٍ	پس کرد او را یاری می شد بخوبی بر صاحب حق
رَأْسُ الْاِيْمَانِ الصِّدْقُ	سر ایمان راستی است
رَأْسُ الْحِكْمَةِ اَرْوَاحُ الْحَقِّ	سر حکمت لازم گرفتن حق است
رَأْسُ الْجَهْلِ الْخُرْقُ	سر نادانی جفتی است در کار
رَأْسُ كُلِّ شَرٍّ الْفِتْنَةُ	سر همه بدیهایی شرمی است

دَاسُ الْعِلْمِ الْحِلْمُ *	سر علم بردباری است
دَاسُ الْجَهْلِ الْجَوْرُ *	سر نادانی ستم است
دَاسُ الْإِيمَانِ الْقَبْرُ *	سرایان صبر است
دَاسُ الْعُصَائِلِ اصْطِنَاعُ الْإِفَاضِلِ *	سر فضیلتها پرورش نمودن فاضلان است
دَاسُ الْوَدَائِلِ اصْطِنَاعُ الْإِرْذَالِ *	سر ضللتها پرورش کردن ضلکان است
رَبُّ كَلَامٍ كَلَامٌ *	بیا سخن بجای زخم تیغ تیز باشد
رَبُّ كَلَامٍ كَالْحُسَامِ *	بیا سخن که همچو شمشیر بران است
رَبُّ عَادِلٍ جَائِرٌ *	بیا عدل کننده در معنی ستم کننده است
رَبُّ زَائِحٍ خَاسِرٌ *	بیا سودمند که معنی زیانکار باشد
رَبُّ كَلِمَةٍ سَلْبُ نِعْمَةٍ *	بیا سخنی که بوده است از دست نعمت
رَبُّ نَرْهَةٍ عَادَتْ بَعْضَةً *	بیا شادی عادت بغضه و الم است
رَبُّ غَنِيٍّ أَذَلُّ مِنْ عَسَافٍ *	بیا توانگری که خوار است از گوسفند
رَبُّ فَقِيرٍ أَعَزُّ مِنْ أَسَدٍ *	بیا غریب است عزیز تر است غالب از شیر
رَبُّ قَوْلٍ أَشَدُّ مِنْ صَوْلٍ *	بیا سخنی که سخت تر است از حمله دست
رَبُّ عَالِمٍ قَتَلَهُ عِلْمُهُ *	بیا صاحب علم که قتل نمود او را علم او

دُبَّ جَاهِلٍ بِحُجَّتِهِ	بسا نادانی که خلاصی یافته نیاوانی
دُبَّ لَطِيقٍ احْسَنُ مِنَ الْعُقَّتِ	بسا گفتاری است که نیکوتر است از خاموشی
دُبَّ دَوَاءٍ جَلَبَ دَوَاءٌ	بسا دارد که حاصل کرده است در دردا
دُبَّ دَوَاءٍ جَلَبَ دَوَاءٌ	بسا در دست که حاصل نموده است در دارا
دُبَّ حَرْبٍ خَبَتْ مِنْ لُقْطَةٍ	بسا جنگی که پیدا شده است از یک سختی
دُبَّ صَبَابَةٍ غَرَسَتْ مِنْ لِحْظَةٍ	بسا عشقی که بیخ نهال او در دل نشاءه تنویر
دُبَّ جَهْلٍ اَنْفَعُ مِنْ حِلْمٍ	بسا جهل است که نافه تر است از بردباری
دُبَّ حَرْبٍ اَعْوَدُ مِنْ سَلَمٍ	بسا جنگی که با فایده تر است از صلح
دُبَّ كَلَامٍ اَقْدَمُ مِنْ سَهْمٍ	بسا سخنی که روان تر است از نیزه
دُبَّ غَيْبٍ اَفْقَرُ مِنْ فَقِيرٍ	بسا توغمی که فقیر تر است از فقیر
دُبَّ ذِي اُتَمَةٍ اَحْقَرُ مِنْ حَقِيرٍ	بسا صاحب بزرگوئی که خیرتر است از بزرگوار
دُبَّ بَعِيدٍ اَوْقَبُ مِنْ كُلِّ قَرِيبٍ	بسا دورتر است که قریب تر است از نزدیک
دُبَّ قَرِيبٍ بَعْدُ مِنْ كُلِّ بَعِيدٍ	بسا نزدیک است که بعید تر است از بعید
دُبَّ مَلُومٍ وَلَا ذَنْبَ لَهُ	بسا کسی ادا دهنده است که مذمه گاه نیست
دُبَّ مُتَشَبِّهِكَ لَا دِينَ لَكَ	بسا چهره گفتار آن که دین نیست ادا

رُبَّ مُوَاصِلَةٍ خَيْرٌ مِنْهَا لِقَاطِعَةٍ	بسیار پیوند صحیحی است که بهتر است از آن قطع نمود
رُبَّ مَعْرِفَةٍ أَدَّتْ إِلَى تَضَلُّلٍ	بسیار معرفتی است که رساننده است به گمراهی
رُبَّ أَخٍ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ	بسیار برادری که زار نیند باشد او را مادر تو
رُبَّ صَادِقٍ عِنْدَكَ مِنْ	بسیار راستی است که نزد تو از
خَيْرِ الدُّنْيَا مُكَذِّبٌ	خیر دنیا دروغ داشته شده است
رُبَّ أَمْرٍ عَرِيزٍ مُوقِرٍ	بسیار کاریز است مردم را که خود بان عمل میکند
رُبَّ نَصِيحٍ غَيْرِ النَّاصِحِ	بسیار وقتی که نصیحت کرده است غیر ناصح
رُبَّمَا أَصَابَ الْأَعْمَى قَصْدُهُ	بسیار وقتی نابینا بمنزل مقصود رسیده است
رُبَّمَا أَخْطَأَ الْبَصِيرُ شِدَّةً	بسیار وقتی خطا کرده است بینا راه درست خود را
رَغَبْتُكَ فِي الْمُسْتَحِيلِ جَهْلٌ	خواهش کردن تو در امر محال جهل است
رَاكِبُ الْمَعْصِيَةِ مَتَوَاهُ النَّاسِ	سواری کننده گناه با پاهای او نشسته است
رَاكِبُ الطَّاعَةِ مَقْبِلُهُ الْجَنَّةَ	سواری کننده طاعت پای او بهشت است
زَيْفُكَ يَطْلُبُكَ فَاسْتَرْحِ	بزدلی تو ترا طلب میکند پس بده رحمت
نَفْسِكَ مِنْ طَلَبِهِ	نفس خود را از طلب او
رِضَاكَ عَنْ نَفْسِكَ مِنْ فسادِ عَقْلِكَ	راضی بودن تو از نفس تو فساد عقل است

هر بانی نمودن بر ضعیفان نازل میکند حجت را	رَحْمَةُ الضَّعِيفِ لَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ
پشت خم کردن از روی طمع می برد گردن دنان	ذُكُوعُ الْأَطْمَاعِ يَقْطَعُ رِقَابَ الرِّجَالِ
اندیشه مرد ترا زوی عقل او است	لَا يَرَى الرَّجُلُ مِيزَانُ عَقْلِهِ
روزی هر شخص معین کرده شده است مثل تعبیر	يَرْفُقُ كُلَّ امْرُؤٍ مُقَدَّرٌ لَهُ كَلِمَةُ رَحْلِهِ
اندیشه مرد بر اندازده تجربه او است	لَا يَرَى الرَّجُلُ عَلَى قَدَرٍ حُجْرَتَهُ
روزی مرد بر اندازده نیت او است	يَرْفُقُ الْمَرْءُ عَلَى قَدَرٍ نِيَّتِهِ
رحم کردن بر کسی که او رحم نمیکند مانع رحمت است	رَحْمَةٌ مَنْ لَا يَرْحَمُ تَمْنَعُ الرَّحْمَةَ
و باقی گزاشتن کسی که زنده نمیدارد	وَأَسْتَبْقَاءُ مَنْ لَا يَبْقَى
هلاک میکند اُمت را	يَهْلِكُ الْأُمَّةَ ط
فراغت و آسودگی زندگانی در امن است	رِفَاقُهُ الْعَيْشِ فِي الْأَمْنِ ط
در واردات حروف را	فِي دَوَائِرِ الزَّوَارِ ط
زکوة علم برداشتن جهای مردم است	زَكَاةُ الْعِلْمِ الْأَحْتِمَالُ
زکوة مال بخشش کردن است	زَكَاةُ الْمَالِ الْإِفْضَالُ
زکوة خیر بدوئی بر سیر گاری است	زَكَاةُ الْحَالِ الْعُفَافُ
زکوة نعم احسان است	زَكَاةُ الظَّرْفِ الْأَحْسَانُ

زَكَاةُ السُّلْطَانِ أَعْلَى الْمَلِكِ
 زِدْ مِنْ طَوْلِكَ لَكَ فِي قَصِيرِ حَلِكِ
 وَلَا تَقَرَّ نَكَاحَ صِحَّةِ جِسْمِكَ
 سَلَامًا أَمْسِكَ فَإِنَّ مَلَأَ لَعْمُ
 قَلِيلَةً وَسَلَامَةً الْجِسْمِ مُسْتَحِيلَةً
 زَيْنُ الْمَصَاحِبَةِ الْأَحْمَالُ
 زَيْنُ الزَّوَايَةِ الْأَفْصَالُ
 زَلَّةُ الْعَالِمِ كَانْكَسَارِ السَّفِينَةِ
 تَفَرُّقُ وَتَفَرُّقُ مَعَهَا غَيْرُهَا
 زَوَالُ الدُّوَلِ بِاصْطِنَاعِ الْهَفْلِ
 زِيَادَةُ الدِّينِ بِتَقْسُدِ الْآخِرَةِ
 زَايِلُوا أَعْدَاءَ اللَّهِ وَوَاصِلُوا
 أَوْلِيَاءَ اللَّهِ
 زِيَارَةُ الدِّينِ بِتَقْسُدِ

زکوة بادشاهی بدو اندوگین رسید
 بیزای از دلازی امید خود در کونای هر خود
 و باید که مغرور نسازد ترا تذرتی تو
 و سلامت رفتن بدو نگذشته تو زیرا که مدت عمر
 کم است و سلامتی جسم محال است
 آرایش هم صحبتی برداشتن بجای فرمان است
 آرایش سرداری بخشش نمودن است
 خطای دانشمند مثل شکسته شدن گشت است
 خود غرق میشود و غرق میکند با خود دیگران را
 رفتن دونهاییب پرورش کردن سفلیگان است
 زیادت دنیا تابه میارزد آخرت را
 جدا باشید از دشمنان خدا و امیرتر
 بادوستان خدا
 اسبابهای دنیا را بکنند

عَقُولُ الْقَتَبِ يَنْقُ

لَا تَقْبَلُ مَنْ أَنْ تَقْبَلَ وَثِقَةٌ لِمَنْ

تَوَكَّلْ وَرَاحَةٌ لِمَنْ فَوَّضَ

وَجَنَّةٌ لِمَنْ صَبَرَ

لَيْتَهُ الْبُاطِنُ أَجَلَ مِنْ يَتْلُو

زَلَّ الْقَدَمُ أَهْوَى اسْتَدْرَكَ

لَسَلَّ اللِّسَانُ شَدَّ هَلَاكٍ

فِي وَارِدَاتِ السَّيْنِ

سَبَبُ الْمَحَبَّةِ السَّخَاءُ

سَبَبُ الْإِيْتِلافِ الْوَفَاءُ

سَبَبُ فسادِ الْعَقْلِ الْهَوَى

سَبَبُ وَالِ النِّعَمِ الْكُفْرَانُ

سَبَبُ لِسْقَاءِ حَتِّ الدُّنْيَا

سَبَبُ لِعَطْبِ طَاعَةِ الْعَفْصِ

سَبَبُ الْفِتَنِ الْحَقْدُ

عَقْلًا سَتَر

قرب حق و پاک چیست که کار دارد احوال

منا در کسب توکل ناید و احسان است که بجز

کار و عجز و جنت برای کسی است که بفرمان

آرایش باطن نیکو تر سنا از زینت ظاهر را

نورش برای آسان تر است بگفتی نمودن

نورش نمودن سخت تر پاک است

در واردات حروف میز

باعث دوستی مردم نخواهد شد

باعث اکت و دشمنان و فساد است

باعث تباه شدن خواهش

باعث دور شدن نعمتها و تشنگی

سبب بد بختی و دوستی دنیا است

سبب پاکت و مانع از غصبت

سبب فتنه کینه است

سبب دور شدن تو از گری نادان محتاج است	سَبَبُ رَوَالِ الْيَسَارِ مَنَعُ الْخَتَابِ
سبب غصه شرم و غیرت است	سَبَبُ الْغَضَّةِ الْحَيَاءُ
سبب سلامتی خاموشی است	سَبَبُ السَّلَامَةِ الصَّمْتُ
سبب خلاص عمل یقین است	سَبَبُ الْخُلَاصِ الْيَقِينُ
سبب برهنگاری توانایی دین است	سَبَبُ الْوَرَعِ قُوَّةُ الدِّينِ
سبب دوستی شگفتی روی است	سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْبَشَرَةُ
طریقه جوانمردان پی در پی انعام داد است	سُنَّةُ الْكِرَامِ تَرَادُفُ الْإِنْعَامِ
طریقه جوانان رشت گفاری است	سُنَّةُ الْأَنْعَامِ قُبْحُ الْكَلَامِ
حربه های نادانی سبک نمودن است	سَلَاحُ الْجَهْلِ السَّفَهُ
حربه های ناکسی بدخواهی مردم است	سَلَاحُ التَّوَمُّ الْحَسَدُ
یراق بدی کینه است	سَلَاحُ الشَّرِّ الْحَقْدُ
طریقه عادت جوانمردان فرمانبرداری است	سُنَّةُ الْكِرَامِ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ
طریقه ناکسان انکار نعت و ناشکری است	سُنَّةُ اللَّيَامِ الْجَوْدُ
سعادت مرد در قناعت و رضا است	سَعَادَةُ الْمَرْءِ فِي الْقَنَاعَةِ وَالرِّضَا
حربه های گناهکار است	سَلَاحَةُ الْكَافِرِ الْإِسْتِغْفَارُ

سَوَاءُ الْخَالِقِ شَرُّ فَرِيْنِ *	بدخوشی خلق بدمنشی است
سَوَاءُ النَّبِيِّ دَاءُ دَفِينِ *	بدبختی دردی است پوشیده
سَوَاءُ الْفِعْلِ دَلِيلُ لَوْمَةٍ أَصْلِ	بدفعلی دلیل ناکسی اصل است
سُرُورُ الدُّنْيَا غُرُورٌ	شادی دنیا غور است
وَمَتَاعُهَا بُشُورٌ *	ومتاع و سیلاب آن پلاکی است
سَامِعُ ذِكْرِ اللَّهِ ذَا كُرٍّ	شنونده ذکر خدا ذکر کننده است
سَوْفَ يَأْتِيكَ مَا قَدَّرَ اللَّهُ	آخر خواهد آمد تو آنچه مقدر کرده شده است
فَخَوْضٌ فِي الْمَكْتَسَبِ	پس کمتر کوش در تحصیل رزق
سَادَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْخَالِصُونَ	سروران اهل جنت صاحبان اخلاص است
سَوَاءُ الْخُلُقِ يُوحِشُ الْقَرِيبَ	بدخوشی و حشت می آرد خویش را
وَيَفْقِرُ الْبَعِيدُ *	و فقرت میدهد بیگانه را
سُرُورُ الْمُؤْمِنِ بِطَاعَةِ رَبِّهِ	شادی مومن بربندگی پروردگار است
وَحَزْنُهُ عَلَى ذَنْبِهِ *	و غمگینی او بر گناه خویش است
سَلِّ عَنِ الرَّفِيقِ قَبْلَ الطَّرِيقِ	پرس از رفیق پیش از رفتن راه
سَلِّ عَنِ الْخَارِقِ قَبْلَ النَّارِ	سوال کن از همسایه پیش از غنچه سوز

تسلیم کنید امر خدا را بدستیکه شما	سَلِّمُوا لِأَمْرِ اللَّهِ فَإِنَّكُمْ
هرگز گمراه نشوید با وجود تسلیم	لَنْ تَضِلُّوا مَعَ السَّلِيمِ
سلامتی زندگانی در مدارات است	سَلَامَةُ الْعَيْشِ فِي كِلَادَةِ
سلامتی دین در گوشه گرفتن از مردمان است	سَلَامَةِ الدِّينِ فِي اعْتَزَالِ النَّاسِ
بیداری شب ر بندگی خداست تعالی	سَهْرُ اللَّيْلِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ
بهار دل دوستان و باغ نیکبختان است	رَبِيعُ الْأَوْلِيَاءِ وَرَوْضَةُ السُّعَدَاءِ
گناهی که ترا اندوگین ارد بهتر است از	سَيِّئَةٍ تَسُوءُ خَيْرٍ مِنْ
نیکی که در غرور و محبت تا بیارد	حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ
شنیدن گوش چندان نفع نمی دهد	سَمْعُ الْأُذُنِ لَا يَنْفَعُ مَعَ
با وجود غفلت دل	غَفْلَةِ الْقَلْبِ
زندان بزرگی فروتنی و بخشش است	سَلَّمَ الشَّرَفُ التَّوَّاضَعُ وَلِطْفُ الْخَوَّ
برگشتاری عیب آرد بعد مرتبه شخصی	سُوءُ الْمَنْطِقِ يَرْزِي بِالْقَدَرِ
وتباه میکند عقد برداری را	وَيُفْسِدُ الْأَخْوَةَ
حیوان درنده و خنده بهتر است	سَبْعُ أَكُولٍ خَطُوءُ خَيْرٌ
از حاکم مستکار و بسیار ظالم	مِنْ وَائِلٍ ظُلُومٍ غَسُومٍ

سِرُّكَ اسِيرُكَ فَإِنْ أَفْشَيْتَهُ	زاد دل تو در جنت پس اگر ظاهر کنی آنرا
صَبْرَتِ اسِيرُهُ ۞	بیاضی اسیر و قیدی هزار
سَنَامُ الدِّينِ الصَّبْرُ	بندی دین صبر و یقین است
الْيَقِينُ وَفَجَاهِدْ أَهْوَا	و جنگ کردن با هوای نفس خود
سِتَّةَ لَا يَمَارُونَ الْفَقِيهَ	شش کس اند که با ایشان ستیز نباید کرد
وَالرَّئِيسُ وَالَّذِي وَالْبَدِي	دیگر سردار و ناکسی و هرگز گوی است
وَالْمَرْءُ وَالصَّبِي ۞	و پنجم زن و ششم طفل است
سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقُدُونِي	پرسید از من هر چه خواهید پیش از آنکه مرا نیاید
فَأَنِّي يَطْرُقُ السَّمَاءُ أَخْبِرُ	زیرا که من بر آسمان خبر دار نیام
مِنْكُمْ يَطْرُقُ الْأَرْضُ ۞	از شما در راه مای زمین
سَوَاءُ الْخَلْقِ يُوحِشُ النَّفْسَ	مدی خوی و حشت می بد نفس را
وَيَرْفَعُ الْإِنْسَ ۞	و بر طرف میازد همه صحبتان را
سَلُوا الْقُلُوبَ عَنِ الْمَوَدَّاتِ	پرسید دلها را از حقیقت دوستی با
فَأَنَّهُنَّ شَوَاهِدٌ لَا تَقْبَلُ الرِّشَاءَ	پس زیرا که گواه اند قبول کننده رشوتها
سَفْهَكَ عَلَى مَنْ فِدَاجَتِكَ	سبک کردن تو بر کسی که در مرتبه است

بِقَارِ كُنُفَارِ الدَّيْلِكَيْنِ وَهَرِ
 كِهْرِاسِ الْكَلْبَيْنِ وَلَنْ
 يَفْتَرِقَا إِلَّا هَجْرُ وَحَايِنِ
 وَلَيْسَ ذَلِكَ فِعْلُ الْحُكَمَاءِ
 وَلَا سِنَّهُ الْقُضَلَاءِ وَلَا عِلَّةُ
 أَنْ يَحْلُمَ عَنْكَ فَيَكُونَ
 مِنْكَ أَرْزَنُ وَأَكْرَمُ
 وَأَنْتَ أَنْقَصُ مِنْهُ
 وَالْأَمْرُ
 سَكْرُ الْغَفْلَةِ
 وَالْعُرُورِ الْعَبْدِ
 إِفْاقَةٌ مِنْ
 سَكْرِ الْخَمُورِ
 فِي فَوَارِدِ الشَّيْئَانِ

مفارشست مثل منقار دوحروس جلی
 ودریم افاد نیستیم چو دریم افاد دریم
 جدا میشوند مگر محروم شوند هر دو رنگ
 و نیست این کار دانا یان
 و نه طریقه فاضلان است و کاشکی که
 حلم ورزد از تو پس میشود
 از تو استوار عقل تر و بزرگتر
 و تو ناقص باشی از آن
 و المناک تر
 سستی و نه غفلت
 و نخوت و غرور دیر تر است
 از روی افاقه و بهوش آید
 از دبسته شراب با می
 دروایان حیث و شیر

بدترین چیزی که با مرد همراه باشد حسد است	شَرُّ مَا صَحِبَ الْمَرْءَ الْخُسْدُ
بدترین مردمان کسی است که شرم کند بر مردمان	شَرُّ النَّاسِ مَنْ ظَلَمَ النَّاسَ
بدترین چیزی که در دل قرار گیرد آن کینه است	شَرُّ مَا سَكَنَ الْقَلْبَ الْحَقْدُ
بدترین مصیبتها نادانی است	شَرُّ الْمَصَائِبِ الْجَهْلُ
بدترین مردمان کسی است که قبول نکند عذر و گناه را عفو نکند	شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَمْ يَقْبَلْ الْعُذْرَ وَلَا يَقْبَلِ الذَّنْبَ
بدترین فرزندان نافرمان است	شَرُّ الْأَوْلَادِ الْعَاقُ
بدترین کمان کسی است که از همیشه در خوف است	شَرُّ الْوَلَايَةِ مَنْ يَخَافُ الدَّيْمَ
بدترین مازروا بان کسی است که هوا می نفسر بر آن فرمانروا باشد	شَرُّ الْأُمَرَاءِ مَنْ كَانَ الْهُوَى عَلَيْهِ أَمْرًا
بدی که همیشه نماند بهتر است	شَرُّ كَالِيدٍ وَمَرْخٍ بَرٍّ
از نیکی که همیشه نماند	مِنْ خَيْرٍ لَا يَدُومُ
بدترین دامن کسی است که خود را بهتر بیند از مردمان	شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ خَيْرُهُمْ
بدترین و سنان کسی است که تکلف نماید بر او	شَرُّ أَصْدِقَائِكَ مَنْ تَكَلَّفَ لَكَ
بدترین یاران دامن مرد عامی است	شَرُّ الْأَصْحَابِ الْجَبَاهِلِ

بدترین محنتها دوستی دنیا است	شَرُّ الْحَيْنِ حُبُّ الدُّنْيَا
بدترین فقری فقر دل است	شَرُّ الْفَقْرِ فَقْرُ النَّفْسِ
بدترین چیزی که در مصالح کند عمر را بازی است	شَرُّ مَا ضَيَّعَ فِيهِ الْعُمْرُ اللَّعِبُ
بدترین مردمان کسی است که یاری می بخشد ظالم را	شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَعِينُ عَلَى الظَّالِمِ
بدترین مردمان کسی است که تقصیر کند	شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَانَ
بعیبهای مردمان باشد	مُتَّبِعًا بِعُيُوبِ النَّاسِ
حال آنکه کور باشد بعیب می خود	عُمَيَّا عَنْ مُعَايِنِهِ
بدترین فتنه دوستی دنیا است	شَرُّ الْفِتَنِ حُبُّ الدُّنْيَا
شکرگزاری نعمت خدا بیغالی بطول آید	شُكْرُ إِلَهِكَ بِطُولِ الشُّكْرِ
شکرگزاری کسی است که برتر از نعمت برادر خود است	شُكْرُ مَنْ فَوْقَكَ بِصِدْقِ الْوَدِّ
شکرگزاری مثل خود نیکو برادر است	شُكْرُ مَنْظِرٍ بِحَسَنِ الْإِخَاءِ
شکرگزاری کسی که فروتر از نعمت ملائک است	شُكْرُ مَنْ دُونَكَ بِحَسَبِ الْإِعْطَاءِ
شکرگزاری نعمت پناه است از آفت و کرب	شُكْرُ النِّعَمِ عَصَمَةٌ مِنَ النِّقَمِ
شکرگزاری خدا تعالی میفرستد نعمتها را	شُكْرُ إِلَهِ يَدْرُ النِّعَمِ
شکرگزاری مومن ظاهر میشود در عمل او	شُكْرُ الْمُؤْمِنِ مِنْ يَظْهَرُ فِي عَمَلِهِ

شکر المنافی لا يتجاوز لسانه	شکرگزاری منافق مقابل مشود زبان او را
شأ و ر قبل ان تعزم و فکر	مشاورت کن پیش از آنکه قصد کار کنی و فکر کن
قل ان تقدم مر	قبل از آنکه بجای پیش آئی
شأ و ر ذوی العقول	مشورت کن با صاحبان عقلها
تأمن الزلل والتدم	تا این شوی از خطا و زلل و پشیمانی
شأ و ر فی امورک الذین	مشورت کن در کارها بخود که با کسانی که
يخشون الله ترشد	که بخدا ترسند تا رشد بیابی
شجاعة الرجل على قدر	دلاوری مرد بر قدر محبت اوست
و غيرة على قدر حميته	و غیرت او بر قدر نگاهداشتن اهل حم اوست
شان لا يعرف فضلها الا	دو چیز اند میدانند کسی ضیلت آنها را مگر
من فقد هما الساب والعافاة	کسی که کم کرده است آنها را اول جوانی و پند
فی واردات الصاد	در واردات حق صابر
صلاح العمل بصلاح البية	نیکی کامل متعلق بنیکه نیست است
صلاح البذر بالحمية	نیکی بذر پرستیز کردن است
صلاح الايمان بالورع	نیکی ایمان پرستیزکاری است

و فساد او طمع است	و فساد الطمع
نیکی عقل ادب است	صلاح العقل الادب
نیکی عبادت توکل کردن است	صلاح العبادة التوكل
آرامش که رعیت عدل است	صلاح الرعية العدل
نیکی نفس جنگ کردن با خواهرش و حرکت	صلاح النفس مجاهدة هو
نیکی آخرت ترک دنیا است	صلاح الآخرة رخص الدنيا
نیکی ظاهر و سرنامه	صلاح الظاهر عنوان
درستی دلها است	صحة الضمائر
تندرستی دنیا بیمارها است	صحة الدنيا اسقام
ولدت او غمها است	ولدتها الامر
تندرستی بدنهای از خوشترین اقسام است	صحة الاجساد من اجناد الاقمار
راست و کار جابل مثل خطاها	صواب الخامل كالزلق
عاقل است	من العاقل
مصاحب بد یار و از آتش است	صاحب السوء قطعه من النار
مصاحب بادشاه	صاحب السلطان

شادی میکند بوقع خود و حال آنکه او دانا است	يُعْطِ بِمَوْعِدِهِ وَهُوَ عَرُوفٌ بِمَوْعِدِهِ
بهشتی احقر شکنجه جان است	صِحَّةُ الْأَخْمَقِ عَذَابُ الرُّوحِ
راستی مرد بر قدر مردی اوست	صِدْقُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ مِرْوَتِهِ
هم صحبتی بدان موجب بگمانی میشود	صِحَّةُ الْأَشْرَارِ تَوْجِبُ سُوءِ
ببینکے کنندگان	الظَّنِّ بِالْأَخْيَارِ
روزه دل از فکر است	صِيَامُ الْقَلْبِ عَنِ الْفِكْرِ
در گمانان بهتر است از روزه گرفتن	فِي الْأَثَامِ أَفْضَلُ مِنْ صِيَامِ
شکم از خوردن	الْبَطْنِ عَنِ الطَّعَامِ
سینه خردمند صندوق	صَدْرُ الْعَاقِلِ صَنْدُوقُ
راز اوست خاموشی نادان سرش اوست	سِرُّهُ صَمْتُ الْجَاهِلِ سِرُّهُ
روزه دل بهتر است از روزه	صَوْمُ الْقَلْبِ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ
زبان و روزه زبان	اللِّسَانِ وَصَوْمُ اللِّسَانِ
بهتر است از روزه دل	خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ الْبَطْنِ
درواردات حرق	فِي إِرَادَاتِ الصَّادِ
ضایع شدن عمر میان میدانم و آرزوست	ضَيَاعُ الْعَمْرِ بَيْنَ الْأَمَلِ وَالْمُنَى

مخالفت کنید بی صبری را بصبر	ضَادُّوهُ الْجَزْعَ بِالصَّبْرِ
مخالفت کنید بدی را با نیکی	ضَادُّوهُ الشَّرَّ بِالْخَيْرِ
مخالفت کنید شهوت را بفریفتن	ضَادُّوهُ الشَّهْوَةَ بِالْقَنَعِ
مخالفت کنید طمع را بپرهیزان	ضَادُّوهُ الطَّمْعَ بِالْوَرَعِ
مخالفت کنید کبر را به فروتنی	ضَادُّوهُ الْكِبَرَ بِالتَّوَاضُعِ
مخالفت کنید کفر را با ایمان	ضَادُّوهُ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ
مخالفت کنید سخت ترین گمراهی است	ضَلَالُ الْعَقْلِ أَشَدُّ ضَلَّتِهِ
مخالفت کنید نادان بزرگترین ذلت است	وَذَلَّةُ الْجَهْلِ أَعْظَمُ ذُلَّتِهِ
در واردات حرف طار	فِي وَارِدَاتِ الطَّاءِ
خوشی باد کسی را که خاموشی کرد و گمراه کرد	طَوْبُ مَنْ صَمِتَ لِمَنْ ذَكَرَ اللَّهَ
خوشی باد برای کسی که ذلت یافت و نفس خود	طَوْبُ مَنْ ذَلَّ فِي نَفْسِهِ
و عزیز باشد بطاعت خود و غنی شد بقتا	وَعَزَّ بِطَاعَتِهِ وَعَنِ الْقَتَاةِ
خوشی باد برای کسی که شربت کلاه دال	طَوْبُ مَنْ مَوْتَرَ قَلْبَهُ
بهرق یقین واردات	يَذِقُ الْمُقْبِينَ

طوبى لمن عمل لسنة الدين	خوشی باد برای کسی که عمل کرد بر اطاعت
ورافقنى اثر النبیین *	و برود پی در پی پیغمبران *
طوبى لمن تقتله فانات الغر	خوشی باد برای کسی که قتل کرد او گنبدگان
طوبى لمن لم تعم عليه	خوشی باد برای کسی که پوشیده نماند بر او
مشتبهاته الامور *	کارهای شبیه
طاعة الهوى تفسد العقل	بذگی خواهش خراب میکند عقل را
طاعة النساء غاية الجهل	طاعت عورات انتهای نادانی است
طاعة الشهوة تفسد الدين	فرمانبرداری نفس تباه میکند دین را
طاعة الحرس تفسد اليقين	فرمانبرداری حرمخانه میسازد یقین را
طلاق الدنيا هز الجنة	طلاق دادن دنیا کابین عوالت است
طلب التناء لغير استحقاق خوف	طلب ثناء بغير استحقاق محقق است
طالب الخير من اليا مرهم	طلب نیکی از زردنا کسان بی بهره گشت
طالب الدنيا بالدين معاف	طلب گنده دنیا بدین در عقوبت خواهد شد
طاعة الهدى تنجي وطاعة	فرمانبرداری هدایت نجات میدهد
الهوى يروى *	وطاعت خواهش ملاک گذارد *

طَلَبُ الْأَدَبِ جَمَالُ الْحَسَبِ
 طَعْنُ اللِّسَانِ مَضَى مِنْ
 طَعْنِ السِّنَانِ
 سُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ
 الْقَدْرِ فَقَالَ طَرِيقُ مُظْلِمٍ
 فَلَا تَسْلُكُوهُ وَبِحَرْعَمَيْقٍ وَلَا
 تَلْجَوْهُ وَسِرَّ اللَّهِ سُبْحَانَهُ
 فَلَا تَكْلُفُوهُ

فتح اردتظار

ظَنُّ الْمُؤْمِنِ كَهَانَتُهُ
 ظَنُّ الْعَاقِلِ أَصَحُّ مِنْ يَقِينِ ^{الجاهل}
 ظَلَمَ الْحَقُّ مَنْ نَصَرَ الْبَاطِلَ
 ظَفَرُ الْكَرِيمِ نَجْمُهُ
 ظَفَرُ اللَّيْمِ يَزْدِي
 ظَفَرُ الْخَسِيفِ مِنْ طَلَبِهِ

طلب کردن ادب خوبی حسب است

طعن زبان برنده تر است

از زخم زبان

پرسید از آنحضرت علیه السلام

از رضا و قدر پس گفت طریق مظلم

پس بدان راه مروید و دریای عمیق پس

میایند در آن و هم سرستیز هر از خدا

پس مردان آن آن تکلف نمایند

در واردات حرف ظاهر

ظن مؤمن بجای یحسب است که از خبر پوشیده خبر

ظن عاقل صحیح تر از یقین جاهل است

ستم کرد بر حق هر که یار حق ادا حق را

فتح کریم نجابت میداد

فتح یا فتن جو انرد ملاک میسازد

رسید به نیکی هر که طلب کرد آن نیکی را

ظَفَرًا بِالشَّرِّ مِنْ رَبِّهِ
 ظَفَرًا بِالشَّيْطَانِ مِنْ غَلَبِ غَضَبِهِ
 ظَفَرًا بِالشَّيْطَانِ لِمَنْ مَلَكَ غَضَبُهُ
 ظَلَمَ السَّخَاةَ مَنْ مَنَعَ الْعَطَاءَ
 فِي وَارِدَاتِ الْعَيْنِ
 عَلَيْكَ بِالْحَيَاءِ فَإِنَّهُ عَنَانُ الْبُشَى
 عَلَيْكَ بِالسَّخَاةِ فَإِنَّهُ ثَمَرَةُ الْعَقْلِ
 عَلَيْكَ بِالْحِلْمِ فَإِنَّهُ ثَمَرَةُ الْعِلْمِ
 عَلَيْكَ بِالرِّضَا فِي الشَّدَّةِ وَالرَّخَاءِ
 عَلَيْكَ بِالْعَفَاةِ وَالْقُتُوعِ فَمَنْ
 أَخَذَ تَمَاحُفَتَ عَلَيْهِ الْمُؤْنِ
 عَلَيْكَ بِالصَّبْرِ وَالْإِحْتِمَالِ فَمَنْ
 لَزِمَهُمَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمِحْنُ
 عَلَيْكَ بِطَاعَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ
 فَإِنَّ طَاعَةَ اللَّهِ فَاضِلَةٌ

رسیده بدی هر که احتیاج بدی کرد
 ظفر یافت بر شیطان هر که غالب آمد بر خشم خود
 غلبه یافت بر شیطان هر که کمر گرفت بر خشم او
 ستم کرد بر سخاوت کسی که باز داشت سخاوت را
 در واردات حروف عین
 لازم گیرم را پس رستگاری نشم زیاده گیرم
 لازم بگیر سخاوت را پس ستمکار نشم سخاوت غفل
 لازم بگیر در باری پس بدستگیر آن بر بار شجبه علم
 لازم بگیر طریقه رضا خداداد حال سختی و آسای
 لازم بگیر ایامی قناعت را پس هر که
 گرفت این هر دو سبک گردد بر او مشقت
 لازم بگیر صبر و بردباری و شستن جبار پس هر که لازم
 این هر دو وصف را آسان شود بر محنتها
 لازم بگیر طاعت خدا تا که بزرگ و بزرگوار
 پس تحقیق طاعت خدا بزرگ است

<p>بر هر چیز که در دنیا باشد لازم بگیر طاعت و محاسن تحقیق که آن لازم گردد بر تو سزا و این که داند از خداست بر تو باز لازم گرفتن حلال و نیک کردن با سلطان خج و دیاد خداست با در هر حال لازم بگیر گوشه نشینی را و گوشه نشینی کردن در آراستن عاقبت کار لازم بگیر طاعت نکستی امر کند ترا بدین سین بدستیکه آن دین راه نماید و نجات لازم نیست گرفتن صبر در آن شروع میکند هستار باشد و هم طرف او باز میکند و بی صبر لازم بگیر گوشه نشینی را که اگر چه بی تو نشینی لازم بگیر بدستیکه رعیت روشن آید آن راه و گزیده دعوت شما خداست تعالی دیگر باید کند بر شما لازم است لازم گرفتن دین بر هر کار</p>	<p>عَلَى كُلِّ شَيْءٍ ۞ عَلَيْكَ بِلَزُومِ الصَّمْتِ فَإِنَّهُ يَلْزِمُكَ السَّكَامَةُ وَيُؤْمِنُكَ الْإِثْمَ عَلَيْكَ بِلَزُومِ الْحِلَالِ وَحُسْنِ الْبِرِّ بِالْعِيَالِ وَذِكْرِ اللَّهِ فِي كُلِّ حَالٍ عَلَيْكَ بِالْجِدِّ وَالْإِحْتِدَادِ فِي إِصْطِلَاحِ الْمَعَادِ ۞ عَلَيْكَ بِطَاعَتِهِ مَنْ يَأْمُرُكَ بِالْدِّينِ فَإِنَّهُ يَهْدِيكَ وَيُخَيِّكُ عَلَيْكَ بِلَزُومِ الصَّبْرِ فَإِنَّهُ يَأْخُذُ الْحَازِمَ وَالْيَهُ يُوْزِلُ الْجَارِعَ ۞ عَلَيْكَ بِالْجِدِّ وَإِنْ لَمْ يَسَاعِدِ الْجِدَّ عَلَيْكُمْ بِالْحِجَةِ الْبَيْضَاءِ فَاسْلُكُوا وَأَلَا سَتَبْدَلُكَ اللَّهُ بِكُمْ غَيْرَكُمْ عَلَيْكُمْ بِلَزُومِ الدِّينِ وَالتَّقْوَى</p>
---	--

وَالْيَقِينُ فَمَنْ أَحْسَنَ الْحُسْنَىٰ	و یقین آن صفتها پس آن صفتها بگوید و زیاده است
وَمَنْ يُنَالِ رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ	و همین صفتها در یافته شود بپندی درجات
عَلَيْكُمْ هَذَا الْقُرْآنُ أَحْلُوا	لازم گیرید این قرآن و حلال اندید
حَلَالَهُ وَحَرَّمُوا حَرَامَهُ	حلال آن قرآن و حرام دانید حرام آن
وَعَمَلُوا بِحُكْمِهِ وَرَدُّوا قِسْمَهُ	و عمل کنید بحکامات و بازگردانید تناسبات او را
إِلَىٰ عَالَمِهِ فَإِنَّهُ شَاهِدٌ عَلَيْكُمْ	طرف دانی و پس رسی که آفرینش است
وَأَفْضَلُ مَا تَوْسَلْتُمْ بِهِ	و خواهد بود بهتر از سبب شما
عَلَيْكُمْ حُبُّ آلِ نَبِيِّكُمْ فَإِنَّهُ	لازم گیرید بر خود دوستی و لابی خود را بخشنید
حَقُّ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَالْمَوْجِبُ	حق خداست بر شما و واجب است
عَلَى اللَّهِ حَقُّكُمْ الْأَثَرُونَ إِلَىٰ	بر خدا حق شما آیتها بنید بطرف
قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَىٰ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ	قول خدا است که گوی محمد بنی خواهم
عَلَيْهِ إِحْرَاءَ الْمَوَدَّةِ فِي الْقُرْبَىٰ	مگر برادری پیغمبری است با خویشان
عَلَيْكُمْ بِطَاعَةِ أَمْتِكُمْ فَإِنَّهُمْ	لازم گیرید فرمانبرداری را اما خود پس بخشنید
الشَّهَدَاءُ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَتُسْفَىٰ	گواه حال و مالی شما امروز و شفیع خواهد شد
لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ عِلًّا عَلَىٰ قَدَرِ	برای شما نزد خدا است عار و فرومایه است

بر قدر بار کشیدن نفعه عیال باشد از زحمات	الْمُصِيبَةِ تَكُونُ الْمُتَوَنُّةُ
بر قدر اندیشه می باشد قصد کار	عَلَى قَدَرِ الْمَوْنَةِ تَكُونُ مِنَ اللَّهِ الْغَوْنَةُ
بر قدر محبت می باشد غیرت حرم	عَلَى قَدَرِ الزَّامِ تَكُونُ الْعِزَّةُ
بر قدر غیرت حرم می باشد غیرت	عَلَى قَدَرِ الْهَمَّةِ تَكُونُ الْحَمِيَّةُ
بر قدر مروت می باشد سخاوت	عَلَى قَدَرِ الْحَمِيَّةِ تَكُونُ الْغَايَةُ
بر قدر بزرگی نفس محبت مروت	عَلَى قَدَرِ الْمُرُوَّةِ تَكُونُ السَّخَاةُ
بر قدر عقل می باشد طاعت	عَلَى قَدَرِ شَرِّ النَّفْسِ تَكُونُ الْمُرُوَّةُ
وقت بند شدن آرام نشاء و طاعت	عَلَى قَدَرِ الْعَقْلِ تَكُونُ الطَّاعَةُ
امید اے کنایه کار اے	عِنْدَ انْسِدَادِ الْفَجْرِ تَبْدُو
وقت ورود و نخبها آرموده میشود	مَطَامِعُ الْفَجْرِ ۞
خفوق یاران و برادران	عِنْدَ زَوْلِ الشَّادِ يَدُ الْجَبْرِ
وقت حیرت ظاهر میشود عقول مردان	حَفَاطُ الْأَخْوَانِ ۞
وقت ظاهر شدن نعمت از پاره میشود	عِنْدَ الْحَيَةِ تَنْكَشِفُ عُقُولُ الرِّجَالِ
وقت فساد و بربک	عِنْدَ تَظَاهُرِ النِّعَمِ تَكْثُرُ الْحَسَادُ
	عِنْدَ فُسَادِ الْبَيْتَةِ تَرْتَفِعُ الْبُرْكَ

عادت کن زبان خود را نرمی کلام	عَوَّدَ لِسَانَكَ يَلِينُ الْكَلَامُ
و دادن سلام تا بسیار شوند	وَبَدَّلَ السَّلَامَ مَرَّةً كَثِيرًا
و دشمنان تو دگر شوند دشمنان تو	فُجِّبُوا وَ يُقْتَلُ مَبْعُوثُونَ
عادت جو از دی بخشش است	عَادَةُ الْكِرَامِ الْجُودُ
عادت ناکسان خیر و ریان تکلیف	عَادَةُ اللَّيَامِ الْأَعْمَارُ أَذِيَّةُ
برندگان و آزادان است	الْكَرَامِ وَالْأَخْرَارِ
عجب دارم از کسی شکری شود پیدایش	عَجِبْتُ لِمَنْ أَنْكَرَ الشُّكْرَ الْآخِرَ
و حال آنکه او می بیند پیدایش اول را	وَهُوَ فِي الشُّكْرِ الْأَوَّلِ
عجب دارم عمارت کننده سرخانی را	عَجِبْتُ لِعَامِرٍ دَارَ الْفَنَاءِ
و گذارنده سر را باقی را	وَتَارِكٍ دَارَ الْبَقَاءِ
عجب دارم بر کسی می بیند بدستگیر او و تقصیر او	عَجِبْتُ لِمَنْ يَرَاهُ يُنْقَضُ كَلِمَتُهُ
در نفس خود و عمر خود و حال آنکه او سگ را می بیند	فِي نَفْسِهِ وَ عَمْرِهِ وَ هُوَ لَا يَتَأَمَّلُ
عجب دارم بر کسی پر پیله و طعام را را ابدیت او	عَجِبْتُ لِمَنْ يَحْتَمِي الطَّعَامَ لِأَدَبِهِ
چگونه پر پیله نکند از گناه را ملاحظه عذر او	كَيْفَ لَا يَحْتَمِي لِأَدَبِهِ الْعُقُوبَةَ
عجب دارم از کسی امید میکند مهربانی را کسی را که	عَجِبْتُ لِمَنْ يَرْجُو رَحْمَةً مِنْ قَوْمٍ

چگونه مهر بکنند بر کسی فردا ز دست	كَيْفَ لَا يَرْحَمُ مَنْ دُونَكَ
عجب دارم از کسی از سخون مرگ ترسد	عَجِبْتُ لِمَنْ خَافَ الْيَمِيَّاتَ
و خود را باز دارد از شر	فَلَمْ يَكُفْ
عجب دارم از کسی از رحمت خدا نا امید باشد	عَجِبْتُ لِمَنْ يَقْنُطُ وَمَعَ الْجَنَّةِ
و سبیل نجات است و آن استغفار است	وَهُوَ إِلَّا سَتَغْفَارُ
عجب دارم از کسی تکبر کند که او را لطف بود	عَجِبْتُ لِمُتَكَبِّرٍ كَانَتْ أَمْسُ
در پشت پرده آن فردا مردار باشد	نُطْفَتُهُ وَهُوَ فِي غِلْجِفَتِهِ
عجب دارم از کسی انکار میکند بر عیب مردم	عَجِبْتُ لِمَنْ يُنْكِرُ عِيُوبَ النَّاسِ
و حال آنکه نفس او زیاده تر است از رو عیبها	وَنَفْسُهُ أَكْثَرُ نَسِيٍّ مُعَابَا وَلَا يَبْصُرُ
عجب دارم بر کسی متعهد صلاح داد مردم است	عَجِبْتُ لِمَنْ يَتَصَدَّى لِإِصْلَاحِ
و حال آنکه نفس او زیاده از اکثر چیز باشد	النَّاسِ وَنَفْسُهُ أَشَدُّ شَيْءٍ
از روی فساد نفس خود را صلاح کند	فَسَادًا فَلَا يَصْلِحُهَا وَيَعْطِ
و دست با صلاح غیر خود می اندازد	إِلَى إِصْلَاحِ غَيْرِهِ
عجب دارم از کسی نمیداند نفس خود را چگونه	عَجِبْتُ لِمَنْ يَجْهَلُ نَفْسَهُ كَيْفَ
می شناسد پروردگار خویش را	يَعْرِفُ رَبَّهُ

عجبت ارم از بخت بخیل که زود حاصل کند	عَجِبْتُ لِلشَّقِيِّ الْبَخِيلِ يَعْجَلُ
فقر را که از آن فقیری گریخته است و از دست	الْفَقْرَ الَّذِي هَرَبَ وَيَفُوتُهُ
میرود تو گویی که آنرا طلب ده پس ندانی میگرد	الْعَنَى الَّذِي آيَاهُ طَلَبَ فَيُعِثُّ
در دنیا مثل زندگانی فقیران	فِي الدُّنْيَا عَيْشَ الْفُقَرَاءِ
و حساب گنن میشود در آخرت حساب	وَيُحَاسِبُ فِي الْآخِرَةِ حِسَابَ
تو نگران و دودمان	الْأَغْنِيَاءِ *
عجبت ارم بر کسی اورا گویند که درو	عَجِبْتُ لِمَنْ يُقَالُ إِنَّ فِيهِ
بدی هست آن بی او نیز میداند که در دست	الشَّرِّ الَّذِي يَعْلَمُ أَنَّهُ فِيهِ
چگونه از آن گفتن بخشم میشود و عجبت ارم از کسی	كَيْفَ لِيَسْخَطَ وَعَجِبْتُ لِمَنْ
که صفت کرده میشود نیکی و او میداند	يُوصَفُ بِالْخَيْرِ الَّذِي يَعْلَمُ
که آن نیکی در دست چگونه خوشنود میشود	أَنَّهُ لَيْسَ فِيهِ كَيْفَ رَضِيَ *
علم منافق در زبان اوست	عِلْمُ الْمُنَافِقِ فِي لِسَانِهِ *
علم مؤمن در عمل اوست	عِلْمُ الْمُؤْمِنِ فِي عَمَلِهِ
علم بی عمل مثل درخت بی بار است	عِلْمٌ بِلَا عَمَلٍ كَشَجَرٍ بِلَا ثَمَرٍ *
علم بی عمل همچو کمان است بی زه	عِلْمٌ بِلَا عَمَلٍ كَقَوْسٍ بِلَا وَتَرٍ *

علم که نفع نمی دهد مثل دعا است که اثر ندارد	عِلْمٌ لَا يَنْفَعُ كَدًّا وَلَا يَنْجُو ۞
دشمنی عاقل بهتر است از	عَدَاوَةُ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ
دوستی نادان و بی عقل	صَدَاقَةُ الْجَاهِلِ ۞
عالم که دشمن مخاف باشد بهتر است از جاهل و غافل	عَالِمٌ مُعَانِدٌ خَيْرٌ مِنْ جَاهِلٍ مُسَافِرٍ ۞
بیا موزید که کواخ در نماز وضو بعد از بزرگداشتن	عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ وَحَدِّثُوهُمْ
سبب ترک نماز چون بیلوح برسد	بِهَا إِذَا بَلَغُوا الْحُلُمَ ۞
شایسته خدای بزرگ را به سنگستن	عَرَفْتُ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يَفْسُخُ
خدا را و کشادن گره آو کشادن	الْعَزَائِمِ وَحَلَّ الْعُقُودِ وَكَسَفَ
سخن و دور کردن بلا از کسی که	الضَّرَّ وَالْبَلِيَّةَ عَمَّنْ
خالص داشته باشد چرا او نیست	أَخْلَصَ لَهُ التَّوْبَةُ ۞
سنگینه جو از دوان نگیرد از بخشنه مالک	عَفْوُهُ الْكَرِيمُ أَحْسَنُ مِنْ عَقْوَابِ الْكَرِيمِ
سرانجام دروغ ملامت و ذمات است	عَاقِبَةُ الْكَذِبِ مَلَامَةٌ وَذِمَّةٌ
سرانجام راستی نجات و سلامت است	عَاقِبَةُ الصِّدْقِ نَجَاتٌ وَسَلَامَةٌ
گناهکاری که گناه خود اقرار میکند بهتر است	عَاصٍ يَقْرَأُ ذَنْبَهُ خَيْرٌ مِنْ مُطِيعٍ
از آن طاعت فخر میکند بعین خود	يَفْتَخِرُ بِعَمَلِهِ ۞

در واردات حرف تمیز	فی واردات الغین
نهایت یقین خلاص است	غَايَةُ الْيَقِينِ الْإِخْلَاصُ
نهایت دین ایمان است	غَايَةُ الدِّينِ الْإِيمَانُ
نهایت ایمان یقین است	غَايَةُ الْإِيمَانِ الْيَقِينُ
نهایت دنیا نیستی است	غَايَةُ الدُّنْيَا الْفَنَاءُ
نهایت سحبات مردی است	غَايَةُ الْحَيَاةِ الْمَوْتُ
نهایت مومن بهشتی است	غَايَةُ الْمُؤْمِنِ الْجَنَّةُ
نهایت آخرت پابندگی است	غَايَةُ الْآخِرَةِ الْبَقَاءُ
تو نگری خردمند با علم اوست	عَنِ الْعَاقِلِ بِعَمَلِهِ
تو نگری نادان با بل اوست	عَنِ الْجَاهِلِ بِمَالِهِ
غیرت بردن مرد بر جرم دشمن است	غَيْرَةُ الرَّجُلِ إِيْمَانُ
خیرت جستن زن بر شوهر است	غَيْرَةُ الْمَرْأَةِ عُدْوَانُ
تو نگری مومن بکرم خدا پاک است	عَنِ الْمُؤْمِنِ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ
تغیر دهر موی سفیدی پیران است	غَيْرُ وَالشَّيْبُ بِالسَّوْدِ
و نمک منافقت به پیروان	لَا تَشْتَهَوْنَ بِالْإِسْهَادِ

غَوْصُ الْفِطَنِ لَا يَدْرُكُهُ فَرَوْفَتَنِ اَنْدِيشَه زِيَكِه اذَات خُلا اِنِ يَاز
وَلَعَبْدُ الْهَيْمِ لَا يَلْفُ وَلَعَبْدِي هَمَّتْ بِاَجْزَتِ اَوْفِرْسِد
غَضَبُ اَمَلِكِ دَسُوْلُ اَمْتِ خَشَم بِاَدِشَاهِ اِلْمِجِي مَرِگِ سَت
غَاصُ الصِّدْقِ فِي التَّكْلِ اَلْمُ سَنَدِ رَسْتِي دَر مَرْدَمَان
وَفَاغُ الْكَذِبِ وَاسْتَعْلَمَتْ لِسِيَارِ شَلَخِ گشت دَر وَغِ سَتْعَالِ كَرْدِ
اَلْمُودَّةُ بِاللِّسَانِ وَتَشْتَاحُنُو بِالْقُلُوبِ دُوسْتِي بِحُضْ زَبَانِ بَايْدِ مِگِرِ كِينِه گِرْفَتِ بِلَا
فِي اِرْدَا اَلْفِكَاءِ وِر وَاِر دَات حَرْفِ فَا

فِي الذِّكْرِ حَيَوَةُ الْقُلُوبِ وِر وِر دَر خُذِ اسْعَالِي زَنْدِگَانِي دِلِهَانِ
فِي رِضَاِ اللَّهِ غَايَةُ الْمَطْلُوبِ دَر شُودِي خُذِ اسْعَالِ هَايَتِ مَعْمُودَانِ
فِي الطَّاعَةِ كُنُوزُ الْاَرْبَاحِ * دَر طَاعَتِ كُنْجَاهِ فَا نَدِه سَت
فِي خِلَافِ النَّفْسِ شَرُّهَا * دَر خِلَافِ كَرْدِ نَفْسِ سَبُودِي
فِي طَاعَةِ النَّفْسِ غَيْبُهَا * دَر فَرَا نَبِرِ وَا كَر نَفْسِ مَرِ اِهِي نَفْسِ
فِي الْقُرْآنِ نَبَأُ مَا قَبْلَكُمْ * وِر وِر اَنْ خَبِرِ كَسِ اِهْتِ پِشِ اَمِشَا بُو اِهْتِ
خَبَرًا بَعْدَكُمْ وَحُكْمُ مَا بَيْنَكُمْ * خَبِرِ نَحْجِ عِبَادِ شِمَا بَاشَدِ وَحُكْمِ دَر مِشَا شِمَا اِهْتِ
فِي الْعَمَلَةِ التَّسْلَامَةِ دَر شَتَابِ زَوَدِ كِي اِشْمَانِيَتِ

در استیقامت و قائل سلامتی است	فِي الْإِنَاءَةِ السَّلَامَةِ
در همه چیز مذموم است هرگز	فِي كُلِّ دُوَيْدُمْ الشَّرَفُ إِلَّا
در کارهای حسان و زیاده طلبی	فِي صَنَائِعِ الْمَعْرُوفِ وَالْمُبَالِغَةِ
و طاعت خدا رفتن تو نگر می دینیت	فِي الطَّاعَةِ قُوَّةُ الْغَنِيِّ
و انانیت و موجب ده جفا است	الْأَيَّاسِ وَحَسْرَةُ الْحَقِّ
نازش مرد و فضیلت است نه نسبت خویشا	فَخِرُّ الْمَرْءُ بِفَضْلِهِ لِأَهْلِهِ
اندیشه مرد آینه است که می ناییش	فَكَرُّ الْمَرْءِ مِرَاةُ تَرْبِيهِ
خوبی کردار او را از بدی کردارش	حَسَنُ فِعْلِهِ مِنْ قُبْحِهِ
ناداری احسن را تو نگر میگرداند	فَقَرُّ الْحَقِّ لَا يَغْنِيهِ أَمَّا
تنگ خوبی رکود و منع گفتن است	فَسَادُ الْمَاءِ الْكَذِبُ
اول بندین عبد زان سخن گوئی سلامتی	فَكِرْتُمْ تَكَلُّمَ تَسْلَمٍ مِنَ الزَّلَلِ
بگریزید تمام گریختن از جوارح عقل	فَوُكِّلَ الْفِرَارُ مِنَ اللَّيْلِ الْحَقِّ
خدا شوازی که جدائی کرده بشنوی باطل	فَارِقٌ مِنَ فَارِقِ الْحَقِّ
و گدازش آنچه پسندیدم او را که نفس خد	غَايِرُهُ وَدَعَتْهُ مَا رَضِيَ لِنَفْسِهِ
حاجت بهتر است از طلب حاجت	قُوَّةُ الْحَاجَةِ خَيْرٌ مِنْ طَلِبِهَا

<p>از کسی که اهل بیت آن ندانسته باشد درویشی جو از دینکو ترستا ز نوگرانی جو پس بنویسای مردمان گوشش بمکافه آرید و حاضر سازید کوشه‌ها دل‌های خود را بفهم سخن کنید پس بترسید بترسید بنده‌گان خدا تکبر غیرت و نازش جا بگیت آن باد آیین دشمن است و دمه و دم و سوکس شیطان است در واردات حرف قاف تحقیق رسالتی یا مرد پرگار خاموش تحقیق معذرت و اشد بی‌خود میزد کشتن تحقیق شما و بخت کرد و بخت بد و بدست پس بنویسای مردمان را که است تحقیق بخند از دنیا بخیرین بود</p>	<p>مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا ۞ فَاقْرَأْ كَرِيمٍ مِنْ غَيْرِ اللّٰهِ ۞ فَاسْمَعُوا أَيُّهَا النَّاسُ قُوعُوا وَاحْضَرُوا أَذَانَكُمْ قُلُوبَكُمْ تَهْمُوا ۞ فَاللّٰهُ اللّٰهُ عِبَادَ اللّٰهِ فِي كِبَرِ الْحَسْبَةِ وَفَرَجِ الْهَيْلَةِ فَإِنَّهُ مَلَأَ الشَّانِ وَمَنَاحِ الشَّيْطَانِ ۞ فِي دَارِ الْقِيَامِ قَدْ أَفْلَحَ التَّقِيُّ الصَّمُوتُ قَدْ يَعْدُرُ الْمُتَحَيَّرُ وَالْمَبْهُوتُ قَدْ نَصَحْتُمْ فَأَنْصَحُوا وَبَصُرْتُمْ فَأَبْصُرُوا وَارْشَدْتُمْ فَأَسْتَرْشِدُوا قَدْ أَمَرْتُ مِنَ الدُّنْيَا أَكْأَحْلُو</p>
---	---

و نیز و سزاوار و آنچه صافی بود	و کدر منها ما کان صَفْوًا
بتحقیق آراسته شد دنیا بکرامی خود	قَدْ تَرَيْتِ الدُّنْيَا بَعْدُ وَرَمَا
و فریفت مردمان را بر نیستیهای خند	و غَوَّرَتْ بِرَيْبَتِهَا
و تحقیق بایم عهد برادی بستند بر نفس انجم	قَدْ تَوَاحَى النَّاسُ عَلَى الْفُجُورِ
و جدا شد نذر کار دین و دوستی کردند	و تَهَاجَرُوا عَلَى الدِّينِ وَتَحَابُّوا
بر دروغ و دشمن شدند با یکدیگر بر صدق	أَعْلَى الْكُذْبِ وَتَبَاغَضُوا عَلَى الصِّدْقِ
بتحقیق که ظاهر شدند خداوندان شر و نهیها	قَدْ ظَهَرَ أَهْلُ الشَّرِّ وَبَطَنَ
صاحب خیر و رسید بر	أَهْلُ الْخَيْرِ وَفَاضَ عَلَى
دروغ و گم شد راستی	الْكُذْبِ وَغَاضَ الصِّدْقُ
پیوسته است رنج بدوستی دنیا	قَرِيبَ الْحَنَةِ حُبُّ الدُّنْيَا
اندک حق دور میکند دروغ بسیار را	قَلِيلُ الْحَقِّ يَدْفَعُ كَثِيرَ الْبَاطِلِ
چنانچه بدوستیکه اندک آتش	كَمَا أَنَّ قَلِيلَ النَّارِ
می سوزاند بسیار بهیضم را	يَحْرِقُ كَثِيرَ الْحَطَبِ
اندک چیزی از آن تو باشد بهتر است از	قَلِيلٌ لَكَ خَيْرٌ مِنْ
بسیاری چیز که از آن غیر تو باشد	كَثِيرٍ لغيرِكَ

<p> ^{شد} ^{بهر} اندک چیزی که عاقبت او سوده باشد از بسیار چیزی که سرانجام او ضرر باشد کفایت این می نماید نیمه علم است بصورت دایم تر است از نادان خورد نزدیکی کن با اهل نیکی که تو نیز از زبان با و عبد باش از اهل شر ما از شر نجات ده مقدم دار از نایس را در قرار گرفتن برادران زیرا که از نایش محکم است که فرق میکند در میان ^{مکان} و بدان در وارد است و کف هر که عاقل است غم کار خود دارد هر که خدانشناس است پشیمانی است هر که قناعت دارد تو انگر است هر که توکل کند کار او کفایت کند هر طمع کننده بهر است </p>	<p> قَلِيلٌ خَيْرٌ لِّمَنْ عَاقَبْتَهُ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ تَضُرُّ مَغِيبَتُهُ قَوْلًا لَا أَعْلَمُ نَصْفَ الْعِلْمِ فَيُخْرِجُ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ جَاهِلٍ قَارِنِ أَهْلَ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ وَيَا أَيُّهَا أَهْلُ الشَّرِّ تَكُنْ عَنْهُمْ اقْدِمِ الْأَخْيَارَ فِي الْحَادِثَاتِ فَإِنَّ الْأَخْيَارَ مَعْيَارٌ يُعْرَفُ بَيْنَ الْأَخْيَارِ وَالْأَشْرَارِ فِي أَرْحَامِ الْكَافِ كُلُّ عَاقِلٍ مِنْ مَوْمِنٍ كُلُّ عَاقِلٍ عَائِفٌ كُلُّ قَانِعٍ غَنِيٌّ كُلُّ مُتَوَكِّلٍ مُكْفٍ كُلُّ طَامِعٍ أَسِيرٌ </p>
--	--

هر که حرص دارد همیشه ناراست

هر که بگر کند او خوار و بیدرست

هر چه فانی است اندک است

هر که بقسمت راضی است راحت یافته است

هر که بگناه است او تدرست است

هر که طالب چیز نیست او طلب کننده است

هر چه پزیده است نزدیک است

هر چیزی میل کند بجنس خود

هر چیز بنگر برد از مخالف خود

همه تو نگرد دنیا تنگدست است

همه بار مشقت دنیا سبک است

بر قناعت کننده در پیرنگار

هر چیزی که از عالم آخرت است

دین او بزرگ تر است از وصف شریف او

هر چیزی محتاج است بجانب عقل

كُلُّ حَرِيصٍ فَقِيرٌ

كُلُّ مُتَكَبِّرٍ حَقِيرٌ

كُلُّ فَانٍ لَيْسَ بِدَائِمٍ

كُلُّ رَاضٍ مُسْتَرِيحٌ

كُلُّ بَرٍّ صَالِحٌ

كُلُّ طَالِبٍ مَطْلُوبٌ

كُلُّ آتٍ قَرِيبٌ

كُلُّ شَيْءٍ يُمِيلُ إِلَى جَنَسِهِ

كُلُّ شَيْءٍ يَفْرُضُ ضِدَّهُ

كُلُّ لَبِاسٍ الدُّنْيَا اِعْسَارٌ

كُلُّ مُوْنِ الدُّنْيَا خَفِيفَةٌ

عَلَى الْفَانِ وَالْعَفِيفِ

كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْآخِرَةِ

عِيَانَةٌ اَعْظَمُ مِنْ سَمَاعِهِ

كُلُّ شَيْءٍ يُحْتَاجُ إِلَى الْعَقْلِ

مَا مَضَى مِنْهَا ۝
كَفَى بِالْمُرْجَمِ جَهْلًا إِنَّ جَهَنَّمَ
كَفَى بِالْمُرْجَمِ جَهْلًا إِنَّ نِيَّافَةً
عِلْمُهُ عَمَلُهُ ۝

كَثْرَةُ الْكَلَامِ مِثْلُ السَّمْعِ
كَثْرَةُ الْإِلْحَاحِ تُوجِبُ الْمَنَعَ
كَثْرَةُ الْوَفَاقِ نِفَاقٌ ۝

كَثْرَةُ حَيَاءِ الرَّجُلِ دَلِيلُ إِيمَانِهِ
كَثْرَةُ الْمَعَارِفِ مَحَنَةٌ وَ
تَحُلُطُهُ النَّاسِ فِتْنَةٌ ۝

كُنْ قَبِيحًا تَكُنْ غَنِيًّا ۝
كُنْ مُتَوَكِّلًا تَكُنْ مَكْفِيًّا
كُنْ رَاضِيًّا تَكُنْ مُرْضِيًّا ۝

كُنْ فِي أَمَلٍ وَفُوزًا وَكَدًّا
وَالْخَلَاءُ ذِكْرًا ۝

آنچه گذشته است از احوال دنیا
کافی است مرد را نادانی اینکه عیب را نداند
کافی است مرد را نادانی اینکه مخالف
کند علم خود را با عمل خود

بسیار گویی هلاکت میدهد گوش شنو نه را
مبالغه در سوال حاجت موجب ندادن میشود
بسیاری اظهار دوستی علامت نفاق است

بسیار شرم مرد را نشان ایمان است
بسیار می شنایان رنج خاطر است
وصحبت داشتن با مردمان فتنه و تشویب است

خانع باش تا تو نگر دل باش
با تو کل باش تا کار تو کفایت رسد
باش از خدا راضی تا بحضرت او سپیدی

باش در جمع مردمان اگر اندر و باش
در خلوت ذکر خدا گوینده ۝

كُنْ فِي الدُّنْيَا بِدُنْكَ وَ
 فِي الْآخِرَةِ لِقَلْبِكَ وَعَمَلِكَ
 كُنْ مُؤْمِنًا تَقِيًّا مُتَّقِيًّا عَافِيًّا
 كُلَّمَا ارْتَفَعَتْ رُتَبُهُ اللَّيْلُ
 نَقَصَ النَّاسُ عِنْدَهُ وَالْكَرِيمُ
 ضِدُّ ذَلِكَ ۝
 كُلَّمَا قَوِيَ الْحُكْمُ
 ضَعُفَتِ الشَّهْوَةُ ۝
 كَمَا تَدِينُ تَدَانُ ۝
 كَمَا تَعِينُ تَعَانُ ۝
 كَمَا تَرْحِمُ تَرْحَمُ
 كَمَا تَوَاضَعُ تَعْظُمُ ۝
 كَمَا تَرْجُو خَفُ ۝
 كَمَا تَشْتَهِي عَفُ ۝
 كَمَا تَقْدِّمُ تَجِدُ ۝

در دنیا باش باطن خود و
 در عالم آخرت بادل خود و عمل خود
 باش مسلمان پرهیزگار و قانع و پارسا
 هرگاه بلند گردد مرتبه ناکس
 نقصان نماید در مردمان پیش چشم و قدر
 و مرد جوانمرد صداین است
 هرگاه قوی شود حکمت نفسی
 ناتوان گردد در حرص و شهوت
 چنانکه عمل کنی جزای آن داده شود
 چنانکه مددگار کسی باشی مدد کرده شوی
 چنانکه تو بر کسی رحم کنی مردمان بر تو رحم نمایند
 چنانکه تو فروتنی نمایی تو بزرگ باشی
 چنانکه تو امید رحمت خدا داری از خدا ترس
 چنانکه چیز را رغبت میجوایی پرهیزگاری کنی
 چنانکه پیش فرستی از عمل جزای آن بپای

چنانکه بجاری درود نمائے	کَمَا تَزْعُ تَخْصُدُ *
چنانکه آفتاب شب جمع نمیشوند	كَمَا أَنَّ الشَّمْسَ وَاللَّيْلَ لَيَجْتَمِعَانِ *
حاصل کار عقل باز ماندست انا را ز مردم	كَسَبَ الْعَقْلُ كَفَّ الْأَذَى *
سخن مرد ترا ز وی عقل اوست	كَلَامُ الرَّجُلِ مِيزَانُ عَقْلِهِ *
همچنان دوستی خدا و دوستی	كَذَلِكَ حُبُّ اللَّهِ وَحُبُّ
سز نیابرد و جمع نمی شوند	الدُّنْيَا لَا يَجْتَمِعَانِ *
بوده ام من بجا که هرگاه سوال میکردم	كُنْتُ إِذَا سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ
از پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم	صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
میداد مرا چون خاموش باند می شریک	أَعْطَانِي وَإِذَا سَكَتُ ابْتَدَأَنِي *
ناشکری نعمت نا کسی است و صحبت	كَفَرُ النِّعْمَةِ لَوْمْ وَصَحْبَةُ
احق و نادان شوم است	الْأَخْفَى شَوْمٌ مَرٌّ *
ضامن افزونی نعمت است شکر	كَافِلُ الْمَزِيدِ الشُّكْرُ *
ضامن نیرودی است صبر	كَافِلُ النَّصْرِ الصَّبْرُ *
ضامن ناکس خواریت نزد خداست	كَافِلُ اللَّيْمِ ثَرُّ عِنْدَ اللَّهِ *
در واردات حروف لام	فِي أَحَادِثِ اللَّامِ *

هر اندوهی را شادی است	لِكُلِّ هَمٍّ فَرَحٌ
هر ظالمی را روز نقام است	لِكُلِّ ظَالِمٍ نِقَامٌ
هر چیزی را سبب است	لِكُلِّ شَيْءٍ سَبَبٌ
هر آینه را در مجلس شسته میابد	لِكُلِّ دَاخِلٍ دَهْشَةٌ
پس شروع کنی بسلام	فَابْدُ وَبِالْسَّلَامِ
هر خیز را تخمی است و تخم دشمنی	لِكُلِّ شَيْءٍ بَذْرٌ وَبِذْرُ الْعَدَاوَةِ
مطایبه و مزاح است	الْمَزَاحُ
برای حق دولت است	لِلْحَقِّ دَوْلَةٌ
باطل را برگشتنی و زطل است	لِلْبَاطِلِ حَوْلَةٌ
برای سخن بسیار افت است	لِلْكَلامِ افَاتٌ
عادت را بر هر آدمی غلبه است	لِلْعَادَةِ عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ سُلْطَانٌ
ظالم در دست اندوه گلوگیر است	لِلظَّالِمِ بِكَفِّهِ غُصَّةٌ
عاقل را در هر سخنی دانائی باشد	لِلْعَاقِلِ فِي كُلِّ كَلِمَةٍ نَيْلٌ
برای نادان بر هر سخن قسم است	لِلْأَخْمَقِ مَعَ كُلِّ قَوْلٍ يَمِينٌ
هر آینه خاصر میسازد شمارا دنیا پرده را	لَقَدْ كَسَتْكُمْ الدُّنْيَا الْغَطَاءَ

وَأَذِّنْكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۝

لَا تَبْيَاكُمْ عِنْدِي أَهْوَنُ مِنْ

عَرَاقٍ خَازِرٍ مِنْ يَدِ مُحَمَّدٍ ۝

لَيْكُنْ أَثَرُ النَّاسِ إِلَيْكَ مِنْ

هَذَاكَ إِلَىٰ مَرَلٍ شِدَّةٍ وَكُشْفٍ ۝

لَكَ عَنْ مَعَايِبِكَ ۝

لَيْكُنْ أَفْئَقُ النَّاسِ لَدَيْكَ

أَنْطَقُهُمْ بِالصِّدْقِ ۝

لَيْكُنْ أَلْبَعَضُ النَّاسِ إِلَيْكَ

وَأَلْبَعْدُ هُمْ مِنْكَ أَطْلُبُهُمْ ۝

لِمَعَايِبِ النَّاسِ ۝

لَيْكُنْ مَهْمُوكُ الْقُرْآنِ ۝

لَنْ يُغْنِيَكَ بِالْجَنَّةِ إِلَّا السَّاعِي لَهَا

لَنْ يَخُوضَ مِنَ النَّاسِ إِلَّا

الْمُتَلَبِّثُ عَمَلَهَا ۝

از احوال خود خبر داده است همیشه شمارا

بر آینه دنیای شمار دمو خوار تر ستار

از سخنان خشک خمر زار دست پیش چکان

باید که برگزیده ترین مردمان نزدیک تو کسی

که به نوبت تو را کند بجانب شد تو و ظاهر

برای تو که صلاح از عیب های تو دید

باید که معتدترین مردمان نزدیک تو کسی

که گویا تر باشد از همه مردمان بر آسته

باید که دشمن ترین مردمان نزد تو

و دورترین ایشان از تو کسی باشد که طلب

عیب های مردمان کند

باید که در سینه ها هم سخن تو قرآن باشد

هرگز زنده به بهشت اگر کسی که بر آن سعی

هرگز خلاص نشود از آتش دوزخ اگر

کسی که عمل دوزخ ترک کند ۝

لَنْ يُلْقِيَ الشَّرَّ رَاضِيًا
لَنْ يَتَحَقَّقَ بِالْخَيْرِ حَتَّى
تَبْرَأَ مِنَ الشَّرِّ
لَنْ تَتَّصِلَ بِالْمَخْلُوقِ حَتَّى
يَقْطَعَ عَنِ الْخَلْقِ
لَنْ يَفُوتَكَ مَا قَسِمَ لَكَ
فَاجْهَلْ فِي الطَّلَبِ
لَنْ يَضِلَّ الْمَرْحُومُ حَتَّى يَغْلِبَ
لَيْسَ لِلْمُتَوَكِّلِ عَنَاءٌ
لَيْسَ لِلْحَرِيصِ عَنَاءٌ
لَيْسَ لِمَنْ كَثُرَ صَدِيقٌ
لَيْسَ لِمُعْجِبٍ رَأْيٌ
لَيْسَ مِنَ التَّوْفِيقِ كُفْرَانُ النِّعَمِ
لَيْسَ لِابْلِيسَ وَهَقٌّ اعْظَمُ
مِنَ الْغَضَبِ وَالنِّسَاءِ

هرگز دیده نشود که حریص خوشنودی خوش شود
هرگز موصوف به نیکی نشوی تا
بیزار نشوی از شر و بدی
هرگز نرسی به آفریننده، تقرب تا
جدانشوی از خلق و دنیا
هرگز فوت نشود از تو آنچه برای تو
قسم کرده شد پس کمتر کوشش در طلب
هرگز گمراه نشود مردی مغلوب شیطان گردد
نیست صاحب توکل را هیچ رنج
نیست صاحب حرص را تو نگری همیشه محتاج
نیست متکبر را هیچ کس دوست
نیست مرد خودبین را فکر درست
نیست از قسم توفیق ناسپا نعمتها
نیست برای شیطان کینه عظمی
از غصه و غضب و زن

لَيْسَ لَكَ بِأَنْجٍ مِنْ أَهْوَاكَ
إِلَى حَاكِمِ بَيْتِكَ وَبَيْنَهُ
لَيْسَ بُولُجٍ وَلَا غَنَاءُ بِجَارِحٍ
لَمْ يَصِفْ الدُّنْيَا إِلَّا وَلِيَانَهُ
وَلَمْ يَصِفْ بِهَا عَلَى أَعْدَائِهِ
لَمْ يَنْتَاهُ سُبْحَانَهُ فِي الْعُقُولِ
فَيَكُونُ فِكْرُهَا مَكْفِيًّا وَلَا فِي
رَوَايَاتِ خَوَاطِرِهَا مُحْدٍ دَامِصٌ
لَوْ ضَرَبْتَ خَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ
عَلَى أَنْ يَغْضُضَ مَا الْغَضَنُ
لَوْ أَصَبْتُ الدُّنْيَا بِجُمْلَتِهَا عَلَى
أَنْ حُبِّتَ مَا أَحَبَّنَا
لَوْ عَقَلَ أَهْلُ الدُّنْيَا خَوْبَ الدُّنْيَا
لَوْ كَانَ لِرَبِّكَ شَرِيكَ
لَا تَبْتَكَ رِسْلَهُ

الانسان

مست یا رو برادر تو هر که ترا محتاج سازد
سوی حاکم میان تو و میان او
نست حضرت حق که در چرخانه داخل نه غلام
صافی نگردانیده هست حق تعالی را برادر و دوست
و محل کرده هست آن بردشمنان خود
نهایت نه پذیرد ذات حق تعالی در تصور عقلها
تا او در محل فکر آن باشد و نه در
اندیشه های خاطر که حد پذیرد تا لغت
اگر بشمسی بر غم بنی مومن را
بر تکلیف آنکه او را دشمن دارد هرگز مرا
اگر بر سام و دنیا را تمام بر منافق بر قصد
آنکه مرا دوست دارد هرگز دوست ندارد
اگر عقل باشد همه اهل دنیا بر غمند و دلان
اگر بود و کار ترا شریک میبود در خدائی
هر آینه می آمد ترا از نزد او پیغمبران

لو كُنَّا نَأْتِي مَا نَارُونَ لِمَا قَامَ الَّذِينَ	اگر ما آن فعل میکردم که شما می کنید بر من تمام
عُمُودٌ وَلَا اخْضَرَ لِدِيْمَانٍ عُوْدٌ	دین راستون و سبز شاخ نمیشه دخت بان
لَوْ تَمَيَّزْتَ لِأَشْيَاءٍ لَّكَانَ الصِّدْقُ	اگر از یکدیگر جدا کنید چیزی را در فرق کردن
مَعَ التَّجَاعَةِ وَكَانَ الْحُبُّ مَعَ الْكَذِبِ	از راستی باشد شجاعت و باشد با دروغ از کذب
لَوْ رَخَّصَ اللَّهُ سُجْنَانَهُ فِي الْكَذِبِ	اگر رخصت میداد خداستغاث از کبر و غرور خلق
الْحَلَقُ لِأَحَدٍ مِنَ الرِّخْصِ فِيهِ	هر کسی رخصت میداد در آن کبر
لَا نَبِيَّاهُ لَكِنَّهُ كَرِهَ إِلَيْهِمُ التَّكْبُرَ	پیغمبران خود را لیکن خداستغاث از غرور و غرور
وَرَضِيَ لَهُمُ التَّوَّاضُعُ	تکبر را بر سر ایشان و پسندید بر ایشان تواضع
لَوْ جَدَّتِ الْأَرْزَاقُ بِالْأَنْبَابِ	اگر جاری میشد رزق با بطنها و دشتها
وَالْعُقُولُ لَمْ تَقْسُ الْمَاهِمُ وَالْحُكْمُ	نمی زبستند چارپایان و نادانان
فِي وَاحِدَاتِ الْمَيْدِ	در واردات حرف میم
مَنْ أَمِنَ مَنْ	هر که ایمن آورد امن یافت
مَنْ غَابَ تِلْكَ سَلَامٌ	هر که از مردمان گزشت سلامت یافت
مَنْ عَقَلَ فَهَمٌ	هر که عقل داشت فهم معنی کرد
مَنْ تَكَبَّرَ حَقَرٌ	هر که غرور کرد نا چیز و حقیر شد

هر که تواضع کرد بلند قدر گردد	مَنْ تَوَاضَعَ رُفِعَ ۞
هر که توکل کرد کفایت کند	مَنْ تَوَكَّلَ كَفِيَ ۞
هر که ستم کرد مستم دیده شد	مَنْ ظَلَمَ ظُلِمَ ۞
هر که یاری داد باطل را زیان یافت	مَنْ نَصَرَ الْبَاطِلَ خَسِرَ ۞
هر که یاری داد حق را برستگاری یافت	مَنْ نَصَرَ الْحَقَّ أَفْلَحَ ۞
هر که عقل داشت خاموشی گزید	مَنْ عَقَلَ صَمِتَ ۞
هر که بینا کرد ترا بر عیب تو پس تحقیق نصیحت کرد ترا	مَنْ بَصَرَكَ عَيْبَكَ فَقَدْ أَخْبَكَ ۞
هر که ترا ملامت کرد پس تحقیق ذبح کرد ترا	مَنْ مَدَحَكَ فَقَدْ ذَبَحَكَ ۞
هر که قناعت کرد هرگز غم نبرد	مَنْ قَنَعَ لَمْ يَغْتَمَ ۞
هر که نایب اندوه آینه نبرد	مَنْ تَوَكَّلَ يَهْتَمَ ۞
هر که با دنیا گشتی کرد آخر دنیا بر زمین افتاد	مَنْ صَارَعَ الدُّنْيَا صُرِعَهُ ۞
هر که فرمان دنیا نبرد دنیا در فرمان او آمد	مَنْ عَصَى الدُّنْيَا اطَاعَتْهُ ۞
هر که ستم کرد بر یتیم اولاد او نافرمان شد	مَنْ ظَلَمَ يَتِيمًا عَقَّ أَوْلَادَهُ ۞
هر که ظلم کرد بر رعیت فتح نماید دشمنان	مَنْ ظَلَمَ رَعِيَّتَهُ نَصَرَ صَدَائِقَهُ ۞
هر که بد زبانی نمود دشاد گردانید دشمنان	مَنْ لَفَحَنَ شَفَا حَسَدَاءَهُ ۞

هر که خنده او بسیار باشد سبب او کم باشد	مَنْ كَثُرَ ضَحْكُهُ قَلَّتْ هَيْبَتُهُ
هر که درست تو را بداند من بازدارم رسید	مَنْ تَمَسَّكَ بِبِئْسَ الْحَقِّ
هر که خلاف کرد از او پس هلاک شد	مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا حَقُّ
هر که پیروی حکم ما کرد سبقت گرفت بر همه	مَنْ أَتَبَعَ آخِرَنَا سَبَقَ
هر که سوار شد سوای کشتی مانع شد	مَنْ رَكِبَ غَيْرَ سَفِينَتِنَا غَرِقَ
هر که ندانست جای قدم خود لغزش یافت	مَنْ جَهَلَ مَوْضِعَ قَدَمِهِ زَلَّ
هر که در دین نیست او را مروت نیست	مَنْ لَا دِينَ لَهُ لَا مَرْوَةَ لَهُ
هر که او را مروت نیست او را سبقت نیست	مَنْ لَا مَرْوَةَ لَهُ لَا هِمَّةَ لَهُ
هر که نصیحت نفس خود را نکند او نصیحت نمی پذیرد	مَنْ غَشَّ نَفْسَهُ لَمْ يَصْحُحْ غَيْرُهُ
هر که معروف بدو مع گوی شد قبول نکند را	مَنْ عَرَفَ بِالْكَذِبِ لَمْ يَقْبَلْ صِدْقَهُ
هر که شاه که وزیر او خیانت کرد بهر او توبه	مَنْ خَانَهُ وَزِيرُهُ فَسَدَ تَدْبِيرُهُ
هر که غایت حق بر او در می نباشد در هیچ چیز خیر نباشد	مَنْ لَا إِخَاءَ لَهُ ضَرَفِيهِ
هر که از ادب نباشد زیاده شد بهر بها او	مَنْ قَلَّ آدَبُهُ كَثُرَتْ مُسَاوِيَتُهُ
هر که سرمایه قناعت ندارد او را مال تو نمی رسد	مَنْ عَدِمَ الْقَنَاعَةَ لَمْ يَغْنَمْ الْمَالَ
هر که ظاهر سازد بهو عیب تو پس دست تو باشد	مَنْ أَبَانَ لَكَ عَنْ عَيْبِكَ فَوَدَّكَ

هر که یورش عیب تو پس آن دشمن است	مَنْ سَأَلَكَ عَنْكَ فَوَعْدُكَ
هر که بنید عیب خود هیچ کس را عیب نکند	مَنْ أَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ لَمْ يَعْصِبْ أَحَدًا
هر که حریص باشد بگفتن عیب دم دشنام خورد	مَنْ أَوَّلَعَ بِالْغَيْبَةِ شَتْمُهُ
هر که سخن بسیار گوید ملت خاطر دیر ببرد	مَنْ أَكْثَرَ الْمَقَالَ سَلِمَ
هر که خورده فی انزک باشد بیاری عیب بخورد	مَنْ قَلَّ طَعَامُهُ قَلَّ الْأَمَةُ
هر که فکر و دوا یافت کرد و ذات خدا پس او خداست	مَنْ تَفَكَّرَ فِي ذَاتِ اللَّهِ فَهُوَ الْحَمْدُ
هر که شرم کرد از سخن گفتن حق پس او حق است	مَنْ اسْتَحْيَى مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ فَهُوَ الْحَقُّ
هر که طاعت کرد امام خود را بر طاعت کردیم	مَنْ أَطَاعَ مَا هُوَ قَدْ طَاعَ رَبَّهُ
هر که ایمان نیست بروقت عصمت و امان نیست	مَنْ لَا إِيمَانَ لَهُ لَا مَازِلَ لَهُ
هر که اخوی میباشد دشمن دارد او را بار او دشمنی	مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ قَلَّ مُصَاحِبُهُ ^{لَفَقَةُ}
هر که بد زبان را کسی سپاس کند میراث کرد آنرا	مَنْ مَنَعَ الْمَالَ مِنْ يَحْمَدَ وَرَثَتُهُ
کسی که ستایش او نکند	مَنْ لَا يَحْمَدُهُ
هر که گفتار کند بازگشت چیزی بی نیازی	مَنْ اكْتَفَى بِالْيَسْرِ سَقَطَ
از شے کثیر	عَنِ الْكَثِيرِ
هر که انکار کند بر عیب بی حیوان	مَنْ أَنْكَرَ عَيْبَ النَّاسِ وَ

رَضِينَا لِنَفْسِهِ فَاِنَّكَ لَا تَحْمِقُ
 مَنْ حَمَلَ قَدْرَهُ جَمَلَ كُلِّ قَدْرٍ
 مَنْ لَمْ يُعْطَ بِالنَّاسِ عَظَّمَ اللَّهُ
 النَّاسُ بِهِ
 مَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا لَمْ يُخْرَبْ
 عَلَى مَا أَصَابَهُ
 مَنْ خَافَ اللَّهَ سَجَّاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
 مَنْ خَافَ النَّاسَ خَافَهُ اللَّهُ
 سَجَّاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
 مَنْ اعْتَمَدَ عَلَى النَّاسِ
 فَهُوَ الشَّقِيُّ الْمَحْرُومُ
 مَنْ ذَمَّ نَفْسَهُ أَصْلَحَهَا
 مَنْ مَدَحَ نَفْسَهُ فَقَدْ ذَمَّهَا
 مَنْ أَهْتَمَّ بِرِزْقِ غَدٍ لَمْ يَقْلُ أَبَدًا
 مَنْ نَقَلَ إِلَيْكَ نَقَلَ عَنْكَ

و پسند آن عیبها را بر نفس خود بی محاسنت
 هر که نداند قدر خود را او نداند قدر هیچ کس
 هر که بپندگیرد باحوال مردمان پند دهد خدا را
 مردمان را باحوال آن

هر که شناسد حقیقت حال دنیا را و گنجین
 نشود بر مصیبتی که او را برسد
 هر که از خدا بیغالی ترسد این دنیا را و خدام
 هر که ترسد از مردمان ترسد از خدا بیغالی
 بزرگ و برتر از هر شئی

هر که اعتماد کند بر دنیا پس او
 بد بخت و بی بهره است

هر که مذمت کرد نفس خود را صلاح کرد آنرا
 هر که ستایش کرد نفس خود را پس ذم کرد آنرا

هر که اندوه رزق فردا کرد غلغلی نیابد
 هر که سخن کسی نقل کند بسوی تو سخن تو را

هر که برساند تو دشنام کسی تحقیق که او خود را

هر که گواهی بر کسی بدهد تو به دروغ بخشد

که گواهی داد بر تو بر آن کسی

هر که نیکی کند با پدر و مادر خود و دیگر کند اولاد

هر که تو سبب بوده باشی در طایبی و دوا حین

بر تو مهرانی کردن در علاج مرض درد

هر که با تو پیشگی مهری نماید و ادا را بهیتر

از آنکه تو بجانند و بسیار مال دار باشند

از جنس نعمتهاست دوست راست دوست

از قسم بدترین نعمت است تعریف پاکسان

از جمله بدترین کارهاست جوامزد

تفاضل کردن دوست از آن که خود میداند

هر که تکریم کند مگر فرومایه و سفیه

فروتنی ننماید مگر بلند قدر

زنا نکند صاحب غیرت هرگز

مَنْ بَلَغَكَ فَقَدْ شَتَمَكَ ۞

مَنْ شَهِدَكَ بِالْبَاطِلِ

شَهِدَ عَلَيْكَ بِمِثْلِهِ ۞

مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ بَرَّ وَلَدَهُ ۞

مَنْ كُنْتُ سَبِيًّا فِي بَلَاءٍ وَجِبَ

عَلَيْكَ التَّلَطُّفُ فِي عِلَاجِ دَائِهِ

مَنْ وَصَلَكَ وَهُوَ مَعْدُومٌ خَيْرٌ

مِمَّنْ جَفَاكَ وَهُوَ مُكْتَرٍ ۞

مِنْ التَّعَمُّدِ الصَّالِحِ الصَّالِحُ

مِنْ أَقْبَحِ الْمَذَامِ مَدْحُ الْيَاسِرِ

مِنْ أَشْرَفِ أَعْمَالِ الْكَافِرِ

تَعَافُلُهُ مِمَّا يَعْلَمُ ۞

مَا تَكْتَرُ إِلَّا وَصْنِعُ ۞

مَا تَوَاضَعُ إِلَّا مَرْفِيعُ ۞

مَا زِنَى غَيْرُ رُقَا ۞

چه اند که هست آلودگی ماسدان	مَا أَقْلَ رَا حَةَ الْحُسُوحِ ۝
نه گاهی در غم گفتم و نه قول کسی در ضم دیشتم	مَا كَذَبْتُ وَلَا كُنْتُ ۝
هرگز گمراه نشده ام و نه کسی از سبب برگزیده شده	مَا ضَلَّتْ وَلَا ضَلَّنِي ۝
عزیز نشود کسی همسایگان و خواریانند	مَا عَزَمَ مِنْ ذَلِكَ جِزَانُهُ ۝
چه نزدیک است زندگانی از مرگ	مَا أَقْرَبَ الْحَيَاةُ مِنَ الْمَوْتِ ۝
نیافریده است خدای پاک هیچ فرد را	مَا خَلَقَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ أَهْرَؤًا ۝
بر عبت تا او باری و لعب نماید	عَبْتًا فَيَلْهَوْا ۝
چه حاصل کننده است حرص بر آرزو	مَا أَجْلَبَ الْحِرْصُ لِلنَّصَبِ ۝
چه قریب است راحت از تکلیف	مَا أَقْرَبَ الرَّاحَةُ مِنَ التَّعَبِ ۝
چه دیر است بیکناه و چه بدل است خیات	مَا أَشْجَعَ الْبَرِّ وَأَجْلَنَ الْمُرِئِ ۝
گاهی نیست که حق تعالی گمراه کند کسی را	مَا كَانَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لِيُضِلَّ ۝
و نیست حق تعالی عالم بر بندگان	أَحَدًا وَلَيْسَ اللَّهُ بِظَالِمٍ لِّلْعَبِيدِ ۝
چنان نیست که حق تعالی کتابد بر کسی	مَا كَانَ اللَّهُ يَفْقَهُ عَلَى أَحَدٍ ۝
در شکر گرد و باز بر بند و برادر	بَابُ الشُّكْرِ وَيُعَلِّقُ عَلَيْهِ ۝
در افزونی نعمت	بَابُ الْمُرِيدِ ۝

<p>ایمان نبرد باشد بخیری که حرام گوید از او بران هر چه بخورد می رفت و هر چه بخوراندی چنانچه است مرگ بر کسی شمار دل خود ایمان کرد و تقوی بر قلبه * چراست گوشت آدمی بزدان خود و گدایم دلیل بر همت مثل فعل آن چیز نیکوست آدمی را که باز نرود نخواهد هر چه او را سزاوار باشد چه بسیار اند برادران بدگانه های طعام و چنانکه اند بر جاده های زمانه چیز زشت است بر انسان بر اینکه دور و منافی باشد چه کار است فرزند آدم را مانا ز کبر حال اول و نطفه و آخر او مردار باشد نه تن داد خود را و نه دفع مرگ میتواند کرد</p>	<p>مَا مِنْ مَّا حَرَّمَ الْقُرْآنُ مِنْ شَيْءٍ مَّا أَكَلْتُمْ زَاوِحًا وَمَا أَطْعَمْتُمْ فَأَحْشَبُوا مَّا أَنْفَعُ الْمَوْتَ لِمَنْ أَشْعَرَ الْأَيْمَانَ وَالْتَقَوَى قَلْبَهُ * مَا أَصْدَقَ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ وَإِنَّ دَلِيلَ عَلَيْهِ كَفْعُهُ * مَا أَحْسَنَ بِالْإِنْسَانِ إِنْ كَلَّا يَشْتَرِي مَا لَا يَتَّبِعِي * مَا أَكْثَرَ الْأَخْوَانَ عِنْدَ الْخَفَاءِ وَاقْلَهُمْ عِنْدَ حَادِثَاتِ الزَّوْجَانِ مَا أَقْبَمَ بِالْإِنْسَانِ أَنْ يَكُونَ ذَا وَجْهَيْنِ * مَا لِبْنِ آدَمَ وَالْفَحْرِ وَأَوَّلُهُ نُطْفَةٌ وَآخِرُهُ حَيْفَةٌ لَا يَنْتَرِ نَفْسَهُ وَلَا يَنْدَفِعُ حَيْفَةً</p>
---	---

مَا لِبْنِ آدَمَ وَالْعَجَبُ وَأَوَّلُهُ
نُظْفَةُ مَذْرُوءٌ وَآخِرُهُ جِيفَةٌ
قَذْرَةٌ وَهُوَ مَا بَيْنَ ذَلِكَ
يَحِلُّ الْعَذْرَةَ ۝

مَا أَحَقَّ الْإِنْسَانَ أَنْ يَكُونَ
لَهُ سَاعَةٌ لَا يَتَّغَلَّهْ شَاغِلٌ
وَيُجَاسِبَ فِيهَا نَفْسَهُ فَيَنْظُرَ
فِيمَا اكْتَسَبَ لَهَا وَعَلَيْهَا فِي
لَيْلِهَا وَنَهَارِهَا ۝

مَا وَلَدْتُمْ فَلِلْثَرَابِ وَمَا بَلَيْتُمْ
فَلِلْخَرَابِ وَمَا جَعَلْتُمْ فَلِلْهَلَاكِ
وَمَا عَمِلْتُمْ فَقِيَ كِتَابٌ قَدْ خُذَ
لِيَوْمِ الْحِسَابِ ۝

مَا أَقْرَبَ الدُّنْيَا مِنَ الدَّهْطِ
وَالشَّيْبِ مِنَ الشَّبَابِ

نیست فرزند آدم بلکه با خود بینی و حال آنکه
ادل و آبجو گنده بود و آخر او در بخش خواهر
و آن در میان آن دو حال نبود با خود
بر میدارد نجاست را در شکم

چهره را دست انسان اینکه می باشد
برای او یک ساعت که شغل نماید
و حساب کند در آن ساعت نفس در
در آنچه حاصل کند برای نفع خود و بر او باشد
در شب و روز آن

هر چه زانیده اید شما برای خالی است و هر چه
بر آوران شد نیست و هر چه جمع کرده اید شمار
رقیب است و هر چه عمل کرده اید تا پس از نامه اعمال
ذخیره کرده شده است در روز حساب

چهره و یک است دنیا از رختن و زوال
و پیری از جوانی و کمال

وخیانت از تردید و شک	وَالشَّكَّ مِنَ الْإِثْيَابِ ط
نیست گریختن جوانمردان از مرگ	مَا فَرَّادُ الْكِرَامِ مِنَ الْحِمَامِ ط
چنانکه گریختن ایشان از بخل و ظلم و غدر	كَفَرَارِهِمْ مِنَ الْبُخْلِ وَالظُّلْمِ ط
و دروغ و پیوستگی سفلگان	وَالْغَدْرِ وَالْكَذِبِ مُقَارِنَةُ الْيَامِ ط
همچو پیرمهرمان سازد بادشاه را و نه	مَا اسْتَعْطَفَ السُّلْطَانَ وَلَا ط
بیرون آورد کینه دل خشمگین را و نه نیکو	اسْتَسْلَسَ سَخِيمَةُ الْغَضَبَاتِ ط
در بد شخص شده را و نه دفع میاید	لَا اسْتَمَالَ الْمُنْجُورُ وَلَا اسْتَدْبَحَتْ ط
بدیها را مثل تحفه فرستادن	الشُّرُورِ مِثْلَ الْهَدِيَّةِ ط
قوام کار بدی طمع است	مِلَاكُ الشَّرِّ الطَّمَعُ ط
قوام کار دین مخالفت خواست است	مِلَاكُ الدِّينِ مَخَالَفَةُ الْهَوَى ط
قوام کار اسلام راست گوئی زبان است	مِلَاكُ الْإِسْلَامِ صِدْقُ الْبَلَا ط
ملازم گرفتن خلوت عادت نیکان است	مِلَازِمَةُ الْخُلُوعِ دَاوِلُ الصُّلَحَاءِ ط
فاش کننده فعل بد بکردار مثل گفته فعل نیک	مُزِيْعُ الْفَاحِشَةِ كَفَا عِلْمُهَا ط
دادن جوایز نیکو تر است از دادن ناهنجار	مَنْعُ الْكِبَرِيِّمِ أَحْسَنُ مِنْ إِعْطَائِهِمُ الْكِبَرِ ط
نخستین نیکو کاران موجب حصول بزرگیست	مُحَالِّسَةُ الْأَمْرَاءِ تَوْجِبُ الشَّرَفَ ط

مُصَاحِبَةُ الْأَشْرَارِ تُوْجِبُ التَّلَفَ
 مَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتًا لَيْسَ
 فِيهِ مَسْتَهْزِئٌ بِهِ *
 خَيْرُ نَافِعَةِ الْمَعْرُوفِ أَحْسَنُ مِنْ مُبْدِئِهِ
 مَنَعَ إِذَاكَ يُصِلْ لَكَ قُلُوبُ
 أَعْدَايِكَ *
 مُدَارَةُ الْأَخْقَ مِنْ شِدَّةِ الْعِيَالِ
 مُصَاحِبَةُ الْخَافِلِ مِنْ عَظَمِ الْبَلَاءِ
 مُصَاحِبُ هَذِهِ النَّوَابِيبِ الْغَيْرِ
 مَوَدَّةُ الْأَبَاءِ نَسَبُ
 نَبِيِّ الْأَنْبِيَاءِ *
 هَجَالِسُ الْأَسْوَاقِ مُحَاضِرُ الشَّيْطَانِ
 مَلُوكُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 الْفُقَرَاءُ الرِّضْوَانُ *
 مَثَلُ الدُّنْيَا كَطَلَكٍ إِنْ وَفَّقْتَ

بهم صحنه بکاران موجب هلاکت است
 مدح کننده مردی بقیه که درو نباشد
 گویا مسخره گی و استهزای آنست که
 افزونی احسان نیکو زیست از شروع آن
 باز داشتن از آن تو نیکو میبازد و دیبا
 دشمنان و حاسدان تو
 آشتی کردن با جمعی سخت ترین نجاست
 همنشینی نادان بزرگترین اگر تلاشت
 یاد دنیا نشانه تیر عاده و گردشها زمانه است
 دوستی پدران بمنزله خویشی است
 در میان پسران
 نشستگاهها بازار با جایی خرد شدن
 بادشاهان دنیا و آخرت
 فقیرانند که راضی از بفرمان در حال
 مثل دنیا همچو سایه نیست اگر تیر بجای آید

<p>وَقِفْ فَإِنْ طَلَمْتَ بَعْدَ مُقَاسَاةِ الْأَحْمَقِ عَذَابُ الرُّوحِ مَا ضَيَّ يَوْمَكَ فَايْتُ وَأَيُّهُ مَتَّهْمٌ وَوَقْتُكَ مُعْتَمَرٌ فَبَادِرْ فِيهِ فَوْضَتَهُ الْأَمَّكَانِ وَإِنْ تَقَى بِالزَّوَالِ مِسْكِينِ ابْنِ أَدَمَ مَكْتُومِ الْأَجَلِ مَكْتُونِ الْعِلَلِ حَفُوظُ الْعَمَلِ تَوَلَّاهُ الْبُقْعَةَ وَتَتَبَهُ الْعَرَقَةُ تَقْتَلُ الشَّرْقَةَ وَسَيْلٌ عَلَيْهِ لَسْلَا عَنْ مَسَافَةِ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَقَالَ مُسِيرَةٌ يَوْمَ لِلشَّمْسِ مَعَاشِرُ النَّاسِ إِنَّ الشَّاءَ قَصْرُ الْإِيمَانِ نَوَاقِصُ الْعُقُولِ نَوَاقِصُ الْخَطُوطِ وَأَمَّا نَقْصُ</p>	<p>بایستد و اگر طلب کنی او را دور از توره رنج کشیدن صحت احمق شکوه جان است روز گذشته تو زنده هست و روز آینده گمان هست وقت تو حال غنیمت است در وقت فرصت قدرن و آرا که اعتماد کنی به بیجا این آدم پوشیده است از مرگ تیر بهمان بیماریا و عمل او در نامه اعمال است و در دنیا میکند و در آخرت پخته او و بوی میکند میکند و آدمی که گوید و او را و سوار کرد از دوری میان مشرق و مغرب پس بفرمودند حضرت صلی الله علیه و آله سلم که مقدار سیر بکرده آفتاب است اگر گروه مردمان بترسید عورت و را ناقص از روی ایمان و ناقص عقل اند و ناقص قیاس و ناقص ایمان</p>
---	---

پس بیکار نشستن ایشان در زمان حیر از نماز	فَعَقُّوْهُنَّ اَبَآمَ الْحَيْضِ عَزْلًا
و روزه و دیگر نقصان و بهر ایشان	وَالصِّيَامِ وَاَقَانِقُصَاتٍ
است پس میراثهای ایشان بر	حُطُوْطِهِنَّ فَمَوَارِثُهُنَّ عَلٰٓی
میراثهای مردان است و مگر عقیقه‌های	لِصَفِّ مَوَارِثِ الرَّجَالِ وَاَقَا
ایشان پس گواهی دوزن بجای	نَقْصَانِ عَقُوْلِهِنَّ فَشَهَادَةُ اَمْرِ اَنْثٰی
گواهی یک مرد است پس بر سینه‌ها از بد	كُتْمَادَةِ رَجُلٍ فَاَلْقُوا اَشْرَارَ
زنان و باشید از زمان نیک ایشان	النِّسَاءِ كَوْنًا مِنْ خِيَارِهِنَّ
بر خدرو احترام	عَلٰٓی حَذَرٍ
در واردات حرفین	فِي مَوَارِثِ النِّسَاءِ
نیکو نهائی است حق درستی	نِعَمَ الدَّلِيلِ الْحَقِّ
نیکو بدیه است پند و نصیحت	نِعَمَ الْهِدَايَةِ الْمَوْعِظَةِ
نیکو بهره است قناعت	نِعَمَ الْحِظِّ الْقَنَاعَةِ
نیکو عبادت است گوشه نشینی	نِعَمَ الْعِبَادَةِ الْعَزَلَةِ
نیکو نهشینی دین است	نِعَمَ الْقَرْنِ الْبَرِّ
نیکو نبه است خوبی اذب	نِعَمَ الشَّيْبِ حَسَنِ الْاَدَبِ

نیکو منشینی سخاوت است شرم

نیکو خصلتی است وفاداری

نیکو شکیان است صبر

نیکو رفیق پر میرگاری و

بد منشین است طمع

نیکو یاری می شیطان است تا بعد از خوا

نیکو شهر زن قبرست

نیکو یراق حفظ است دعا

نیکو رعیت داری است نرمی

نیکو سمنخی است کتاب

هر دم ادبی که بر می آید قدمها بسوی

نفس تو نزدیک ترین دشمن است بسوی تو

خوانی که بر علم یقین باشد بهتر است از ناز و

بطریق شک باشد

نیمه حال خردمند بر دشمن بجای مردم است

نِعْمَ قُرْبُ السَّخَاءِ الْحَيَاءِ

نِعْمَ الْخَلِيفَةُ الْوَفَاءُ

نِعْمَ الظَّهِيرُ الصَّبْرُ

نِعْمَ الرَّفِيقُ الْوَرَعُ وَبَلِيسُ

الْقَرِينُ الظَّمْعُ

نِعْمَ عَوْنُ الشَّيْطَانِ اتِّبَاعُ الْهَوَا

نِعْمَ الصِّمْرُ الْقَبْرِ

نِعْمَ السَّلَاحُ الدُّعَاءُ

نِعْمَ السِّيَاسَةُ الرَّفْقُ

نِعْمَ الْمُحَدَّثُ الْكِتَابُ

نَفْسُ الْمَرْحُوطِ إِلَى الْجَلَدِ

نَفْسُكَ أَقْرَبُ أَعْدَاكَ إِلَيْكَ

نَوْمٌ عَلَى يَقِينٍ خَيْرٌ مِنَ الصَّلَاةِ

عَلَى الشَّكِّ

نِصْفُ الْعَاقِلِ إِحْتِمَالٌ وَ

نَصْفُهُ تَعَاْفُلُهُ
 نِظَامُ الدِّينِ خَصَلَتَانِ
 انْصَافُكَ عَزَّ نَفْسُكَ
 مَوَاسَاةُ اِخْوَانِكَ
 نَفْسُكَ عَدُوٌّ فَجَارُكَ وَضِدُّكَ
 مَوَاتِبُ اِنْ عَفَلْتَ عَنْهَا قَتَلْتَهُ
 نَحْنُ بَابُ حِطَّةٍ وَهُوَ بَابُ
 السَّلَامِ مَنْ دَخَلَهُ سَلَامٌ
 فَجَى وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ
 نَحْنُ الشُّعَارُ وَالْاَصْحَابُ وَ
 السَّدَنَةُ وَالْكِنَةُ وَالْاَنْوَابُ
 وَلَا تُؤْتَى الْمَبُوتَاتُ مِنْ اَبْوَاهِهَا
 وَمَنْ اَتَاهَا مِنْ غَيْرِ اَبْوَاهِهَا
 كَانَ سَارِقًا لَا تَعْدُوهُ الْعُقُوبَةُ
 فِي وَاَرْدَاتِ الْهَوَا

و نیمه دیگر او تعافل است
 آراستگی کار دین دو خصلت است
 یکی انصاف دادن است از نفس تو دیگر
 غمخواری کردن برادران دینی خود
 نفس تو دشمن جنگبست و ضد و مخفیست
 ناگاه برهنده اگر غافل از دشمنی ترا می کشد
 ما اهل بیت دروازه مغفرت نبی اسرار ایمان
 در سلامت است شخصی که در آن داخل شده است
 و رها شده و کسی که خلاف کرد از آن در هلاک شد
 ما اهل بیت را ز دراران و مصاحبان میسر است
 و محافظان خانه کعبه و خزینه دار در علی بن ابی طالب
 و نمی تواند آمد در خانه مگر از در آن خانه
 و هر که بیاید بخانه از راه غیر در آن باشد
 آن سرزد لازم میشود او را عقوبت
 در و ارات حروف او

وَعَدُ الْكَرِيمِ يُقَدُّ وَتُحْيَلُ
وَعَدُ اللَّهِ تَشْوِيفٌ وَتَقْلِيلُ
وَلَا السُّوءَ يَغَيِّرُ الْمُسْلَفَ
وَيَقْسِدُ الْخَلْفُ
وَقَرُّوْا كِبَارَكُمْ يُوْقِرُكُمْ صِغَارُكُمْ
وَزُرَّاءُ السُّوءِ أَعْوَانُ الظُّلَمَةِ
وَإِخْوَانُ الْأَمَةِ
وَاللَّهُ مَا كُنْتُمْ وَسَمِعْتُمْ وَلَا كُنْتُمْ
كَذِبُهُ
وَاللَّهُ مَا فَجِئْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ
وَارِدُكُمْ هَتُّهُ
وَلَا طَالِعُ أَنْ كَرَّتْهُ
وَمَا كُنْتُمْ إِلَّا كَغَارِبٍ وَرَدُّهُ
وَطَالِبٍ وَحَدُّهُ
وَقَوْرُ الْعَرَضِ بِأَيْدِي الْأَمْوَالِ

وعدة جوانمردی بحال در پیوسته باشد
وعدة ناکس در رنگ و حجت ساختن باشد
فرزند بد بدنامی آلوده میسازد و گشتکارانرا
و تنباه میکند پس آید گانرا
بزرگ دارد بزرگان خود را بزرگ دارند
وزیران بدیار می مان طالبان اند
و برادران گناهکاران
بخدا گویند که پوشیده ام کلمه حق و نه
هرگز دروغ گفته ام یکبار
بخدا قسم که بناگاه نیامده است از مرگ
و ما خوش داشته باشیم
و هیچ مبارز در میدان نبرد که ناکار کرده ام
نبوده ام مگر مثل مسافر که بطن را برآید
و مثل جویند که بطلب رسد
تمام آبروی بنحیدن مال است

وَصَلَحُ الدِّينِ يَافُضَادِ الدُّنْيَا
 وَقَدْ انْتَارَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كُلَّ
 عَيْنٍ يَحِلُّ بِمَا لَهٗ عَلَى الْفَقْرِ
 وَكُلُّ عَالِمٍ بَاعَ الدُّنْيَا بِالدُّنْيَا
 وَحَدَّثَ الْمَرْءُ خَيْرٌ مِنْ قَرِينِ الشُّوْ
 وَحَدَّثَ الْمُسَالَمَةُ مَا لَمْ يَكْذُ
 وَهَنْ فِي الْأَسْلَامِ لِحِمٍّ مِنَ الْقِتَالِ
 وَلَقَدْ مَدَلْتُ فِي طَاعَتِهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ جَهْدِي
 وَلَقَدْ أَفَضْتُ إِلَيْهِ مِنْ عِلْمِي بِمَا
 لَمْ يَفِضْ بِهِ إِلَيَّ أَحَدٌ غَيْرِي
 فَوَارِدًا زَاهِلًا
 هُدًى مَنْ أَطَاعَ رَبَّهُ فِي
 خَافَ ذَنْبَهُ هُوَ الْفَصْلُ الْكَبِيرُ
 هُوَ النَّاطِقُ بِسُنَّةِ الْعَدْلِ

و آراشگی کاوین به تباه ماخن دنیا ست
 بهیستم آتش دوزخ روز قیامت بهر تو نگری
 ست که بجلی کرده باشد مال خود بقصیران
 و کل دانشمندی که دین خود را بدینا بفروخت
 تنهائی مرد بهتر است از همنشین بد
 یا قسم من صلح را مادام که هسته درگاه
 اسلام نیاید نافع تر از جنگ
 بخدا که هر آینه صرف کردم در فرمانبرداری
 پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم طاقت خود را
 بخدا که هر آینه رسانید پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله
 باین علم خود که رسانیده بهیچکس از غیر من
 در واردات حرف نبار
 هدایت یافت کسی فرمانبرداری خدا بجای خود
 و بر سید از گناه خود او فاضل است این سخن
 آن قرآن گو یا است بطریقه عدل

وَالْأَمْرُ بِالْفَضْلِ فِي ذِكْرِ أَشَدِّ
التَّخَفُّ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ *

هُوَ سَيِّفُ اللَّهِ لَا يَنْوُ عَنْ الصَّرْبِ
وَلَا كَيْلُ الْحَدِّ وَلَا شَتَاوِيهِ
بَرَعَتُهُ وَلَا نَيْتُهُ غَوَايَةُ *

فِي وَارِدَاتِ الْفَوَائِدِ

لَا يَخْفُ حَائِفٌ إِلَّا ذَنْبُهُ

لَا يَلِمُ لَا يَمُّ إِلَّا نَفْسُهُ *

لَا تُؤْتِي دُنْيَا عَلَى شَرِيفٍ

لَا تَخْفُ إِلَّا ذَنْبُكَ *

لَا تَسْجُ الْأَرْبَابُ *

لَا تَصْحَابُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ

لَا تُحَدِّثْ بِمَلْخَافٍ تَكْذِيبُهُ

لَا تَرْغَبْ فِي الدُّنْيَا فَتُخْشِرَ أَخْرَجَكَ

لَا تَعْطِمْ الْأَحْمَقُ وَلَا تَكْزِبْ الْكَاذِبُ

و نایزه است و در مباحی بل در ذکر اشترا
تخفی فرمود تخف یعنی مالک شرع بر عمت

او شمشیر عدالت می دهد از زخم زدن
و نه کند است تیزی نه او را بخود میل
دست او و نیت او گمراهی است

در واردات صوفی و لام

باید که سر سدیم نرسند مگر از گناه خود

باید که دلت کند دلت کند مگر نفس خود

اختیار کن خسیس را بر شریف

مترس مگر از گناه خود

امید دار مگر از پروردگار خود

صحبت مدار با کسی او را عقل نباشد

اشنعن گو بچیزی که میترسی از دستبرد

رغبت کن در دنیا پس یا ناکار شوی یا جز

بزرگ مدار حق را که حق او گمان باشد

لَا تَظْلِمَنَّ مَنْ لَا يَجِدُ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ
 لَا تَجْعَلْ عَرَضَكَ عَرَصًا
 لِقَوْلِ كُلِّ قَابِلٍ *
 لَا تَصْحَبَنَّ أَبْنَاءَ الدُّنْيَا فَإِنَّكَ
 إِنْ أَقْلَتِ اسْتَقْلَوْكَ وَإِنْ
 أَكْثَرْتَ حَسَدُوكَ *
 لَا تَرْغَبْ فِي خُلْطَةِ أَكْلُوكَ
 فَإِنَّهُمْ لَيَسْتَكْثِرُونَ مِنَ الْكَلَامِ
 زِلَ السَّلَامِ وَلَيَسْتَقِلُّونَ مِنْ
 الْعِقَابِ ضَرْبِ الرِّقَابِ *
 لَا تُوَخِّرْ أَمْرًا لِمَا لَكَ مِنَ الْحَتَّاجِ إِلَى عَدِي
 فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا يَعْزِضُ
 لَكَ وَلَهُ فِي عَدِي *
 لَا يَسْوُونَكَ مَا يَقُولُ النَّاسُ
 فَإِنَّهُ وَإِنْ كَانَ كَمَا يَقُولُونَ

ظلم مکن بر کسی که نمی یابد مددگار مگر خدا تعالی
 مگردان آبروی خود را دین
 بکفتار هر گوینده
 صحبت مدار با صاحبان دنیا زیرا که تو اگر
 کم مایه و دوریش باشی ترا کم قدر شمارند و اگر
 مالدار و بلند مرتبه باشی بر تو حسد بینند
 رغبت مکن در صحبت اشراف و بزرگان
 ایشان بسیار می پذیرند از سخنها باز دارند
 جواب او کم می شمارند از عقوبت
 سیاست گردن زدنی را
 تأخیر مکن در رسانیدن مراد محتاج بر دوزخ
 زیرا که تو نمیدانی که چه پیش آید ترا
 و آن صاحب احتیاج را در روز فردا
 باید که عکس نسا ز ترا آنچه معوان گویند
 زیرا که اگر آن امر باشد چنانکه میگویند

كَانَ ذَنْبًا عَجَلَتْ عِقُوبَتُهُ وَ
 بَكَانَ عَلَى اخْلَافٍ مَاقَالُوا
 كَانَتْ حَسَنَةً لَا تَعْمَلُهَا
 لَا يَحْتَسِبُ أَحَدٌ كُمْ حِينَ الْأَمَةِ
 عَلَى مَا زَوَى عَنْهُ مِنَ الدُّنْيَا
 لَا تَفْرَحُ بِالْغِنَاءِ وَالرِّخَاءِ وَلَا
 يَغْتَمُّ بِالْفَقْرِ وَالْبَلَاءِ فَاثُ
 الذَّهَبِ يُجَرَّبُ بِالنَّارِ وَالْمُؤْمِنُ
 يُجَرَّبُ بِالْبَلَاءِ
 لَا تَمَازِحَنَّ صِدْقًا فِعَادِيكَ
 لَا فُقْرًا قَلِيلًا غَنِيًّا هَهِلَ
 لَا كَثُرَ كَالْقِنَاعَةِ
 لَا حَسِبَ كَالْأَدَبِ
 لَا ذُلَّ كَالطَّلَبِ
 لَا نَيْلَ الرِّزْقِ بِالْمَعْدَةِ

و لا غنا علی و فقر و عیال
 و فقر و عیال و فقر و عیال

باشد گناه تو بزرگ رسیده عقوبت کنی
 اگر باشد برخلاف آن چنانکه میگویند
 آن نیکی است بر تو که ندانی تو آنرا
 باید که مالش نکند هیچکس از شما مثل نالیده
 بر آنچه رفته باشد از او از شما دنیا
 شادان شود و از تو نگرانی و فراقی و غم و مات
 غمگین به ناداری و رنج پس بد بستی که
 طلا را می آزماید به آتش و مومن را
 می آزماید به رنج و بلا
 هرگز مطایبه قیم بگزاید و ستایش سمندار
 نکند کسی نیست خردمند را نه تو گری است ناد
 نه خزان است مثل قناعت
 هیچ گوهر ذات میجو ادب نیست
 هیچ خوار مثل سوال نیست
 یافه نمیشود ذرق برنج کشیدن

<p>میچ دلیر تر دین از بگنایه نیست</p>	<p>لَا أَشْجَعَ مِنْ بَرٍّ ۝</p>
<p>میچ بزرگی بر تر از ایمان نیست</p>	<p>لَا شَرَفَ أَعْلَىٰ مِنْ الْأَيْمَانِ ۝</p>
<p>میچ لباسی زیبا تر و خوب تر از سلامتی نیست</p>	<p>لَا لِبَاسَ أَحْمَلَ مِنَ السَّلَامَةِ ۝</p>
<p>میچ خیر است گو تر از مرگ نیست</p>	<p>لَا شَيْءَ أَصْدَقُ مِنَ الْأَجَلِ ۝</p>
<p>میچ خیر و دفع تر از امید و راز و فتنه است</p>	<p>لَا شَيْءَ الْكَذِبِ مِنَ الْأَمَلِ ۝</p>
<p>سلامت نماند دین با طمع</p>	<p>لَا يُسَلِّمُ الدِّينَ مَعَ الطَّمَعِ ۝</p>
<p>از انصاف خود می یابد جز نرد از نا جوانمرد</p>	<p>لَا يَنْصَفُ الْكَرِيمُ مِنَ اللَّيْمِ ۝</p>
<p>غیر او نیست کسی را که خدا شناخته است</p>	<p>لَا يَتَّبِعِي مَنْ عَرَفَ اللَّهَ أَنْ يَتَعَ ۝</p>
<p>علم نیست کسی را که حلم نیست</p>	<p>لَا حِلْمَ لِمَنْ لَا حِلْمَ لَهُ ۝</p>
<p>معا بد کرده نشود گناهکار بر گزینترین چیز</p>	<p>لَا يَتَّابِلُ مُسِيٌّ قَطُّ بِأَفْضَلٍ ۝</p>
<p>از گذشته گناه از او</p>	<p>مِنْ الْعَفْوِ عَنْهُ ۝</p>
<p>میچ نمشی خوشتر گو از تر از امنیت نیست</p>	<p>لَا نِعْمَةَ أَهْنَاءَ مِنْ الْأَمَنِ ۝</p>
<p>در واردات حرف یا</p>	<p>فِي وَارِدَاتِ السَّيْرِ ۝</p>
<p>دلیل گرفته میشود کشتن و نههار</p>	<p>لَسْتَ تَدُلُّ عَلَىٰ إِذْ بَارِئِ الدَّوْلِ ۝</p>
<p>بهار چیرگی ضائع کردن بول و دیرم</p>	<p>يَارِيمُ تَضِيمُ الْأَصُولِ وَلَمْ تَسْكُ ۝</p>

از خود را بزرگ دانند

از آن بزرگوار

وَالْتَمَسْنَاكَ بِالْفُرُوعِ وَتَقَدَّمْ
 الْأَرَادَ لِي وَتَاخِذْ بِالْأَفْاضِلِ
 لَسِيرِ الْحَرْصِ تَحْمِلْ عَلَى كَثِيرٍ لَطَمِ
 لَسِيرِ الدِّينِ حَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الدُّنْيَا
 تَسِيرُ الْعَطَاءِ خَيْرٌ مِنَ التَّعَالَى الْعِنْدَ
 يَا عَبْدَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ فِي عَيْبِ عَبْدٍ
 يَذْنِبُهُ فَلَعَلَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ وَلَا
 تَأْمَنْ نَفْسَكَ مَعْصِيَةً صَغِيرَةً
 فَلَعَلَّكَ مُعَذَّبٌ عَلَيْهَا
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِلَى كَمْ تَوْعِظُونَ
 وَلَا تَتَّعِظُونَ وَكَمْ قَدْ وَعِظَكُمُ
 الْوَاعِظُونَ وَحَدِّثْكُمْ الْحَدِّثُونَ
 وَنَحْرِجْكُمْ إِلَى أَجْرُونَ وَبَلَّغَكُمْ
 الْعَالَمُونَ وَعَلَى سَبِيلِ الْحَقِّ
 دَلَّكُمْ الْأَنْبِيَاءُ الْمُرْسَلُونَ

دست زدن بفرعها و مقدم داشتن
 سفلیگان بزرگان و پس انداختن فاضلان
 اندک حرص باعث میشود بر بسیار طمع
 اندک دین بهترست از دنیا بسیار
 اندک بخشش بهترست از پناه کردن بجزای
 ای بنده خدا مشاب در عیب بنده
 بگناه او شاید که او را آن گناه با بخشش کرد
 و تو امین مباش از نفس خود بر گناه اندک
 پس شاید که آن گناه اندک عذاب کند بر تو
 ای مردمان تا چند شما را پند دهند و شما
 پند نگیرید و بسا که پند دادند شما را
 پند دهندگان می رسانند شما را ترسانند
 و منم که خود شما را منع کنندگان و خبر رسانند
 عالمان و برابرا مرستگاری رهنمون
 شما را فرستاده حق تعالی

وَأَقَامُوا عَلَيْكُمْ الْحِجَّةَ وَأَوْضَحُوا لَكُمْ الْحِجَّةَ قَبَادِرُهَا الْعَمَلُ وَاعْتَمُوا الْمَهْلَ فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ وَعَدْلٌ حِسَابٌ وَلَا عَمَلٌ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ۝ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْجِعُوا فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ عَيْشَهَا قَصِيدٌ وَحَيْرُهَا سَيْرٌ وَأَيُّهَا الدَّارُ شَخْصٌ وَهَجَلٌ تَقْيِصُ وَ أَنَّهُ لَتُدْنَى الْأَجَالَ وَتَقْطَعُ الْأَمْوَالُ الْآوَهُى الْمُتَصَدِّقَةُ الْغَنَى وَالْحَاجَةُ الْحَرُونَ وَالْمَائِيَّةُ الْحَوَى تَيَفَّاضِلُ النَّاسُ بِالْعُلُومِ وَالْعُقُودِ	و بر پا کردند بر شما حجت را و ظاهر کردند برای شما راه کشاده پس شما بید بگردار و غنیمت شمردید مهلت را پس مختصر که امروز روز عمل و حساب است و روز قیامت و در حسانه روز عمل و خواهند دانست آنها که ظلم کرده اند که نام جایی بازگشت ایشان خواهد بود ای مردمان! زهد و زریه و پیر نهزید در دنیا پس تحقیق که زندگی آن اندک است و نیکی آن کم است بدشکلی آن دنیا نیست دستر گنج است و منزل آن جای نقص است بدشکلی آن دنیا زریه میگرداند و می رود امید دارا و بداند که این دنیا گرد و غبار است و بد بگام کشتند در دوزخ گویی که توبه را است فضیلت میبایزد روان سبب علم و دانش و غیره
--	---

<p>لَا يَأْتِي مَوْلًى وَلَا أَصُولٌ * يَوْمَ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ مَآءٌ لَا يَأْتِي فِيهِ الْمَاجِدُ وَلَا يَنْظُرُ فِيهِ إِلَّا الْفَاجِرُ وَلَا يَضَعُ فِيهِ إِلَّا الْمُنْصِفُ يَعْدُو الصَّدَقُ عَزَمًا وَصَلَةُ الرَّحْمِ مِنَ الْعِبَادَةِ اسْتَطَالَتْ عَلَى النَّاسِ وَظَهَرَ الْهُوَى وَيَخْفَى بَيْنَهُمُ الْهَدَى يَطْلُبُ وَزَرَ قَكَ أَشَدُّ مِنْ طَلَبِكَ لَهُ قَاجِلٌ فِي طَلَبِهِ</p>	<p>نه بال باونه نسبت بدران و مادران روز داد مظلوم به ظالم سخت تر خواهد بود از روز ستم ظالم بر مظلوم خواهد آمد بر مردمان زمانه که نخواهد آمد دران زمانه گریز بر گوا و طرف نخواهند شد دران زمانه گرفتار ستم را و ضعیف کم زور نخواهد بود گر صاحب انصاف خواهند شد صدقه واجبی را تا و ان پیروز حق خوشی نیست خواهد مخبر نمودن در بیکدیگر بران خواهند شد و هر چه بر نفس و نهها خواهد شد میان ایشان پدید طلب میکند زار زرق تو سخت تر از در مشیر از طلب کن تو را و این یکی تمسائی باشد</p>
---	--

<p>مثل الكلمات الطيبة من مقولات حضرت مرتضی علیه التبتا والتمجید شهر رمضان المبارك في تاريخ التلذذ في سنة ومائة و...</p>	
---	--

